

Қазір ауылда 25 шаруа қожалығы мен 13 жауапкершілігі шектеулі серіктестік жұмыс істейді. Олардың барлығы жеңілдетілген несиелі алып, өз істерін әрі қарай дамытуға ниетті.

2-БЕТ | АЙМАҚ АЙШЫҒЫ

Ереймен елінде ұйымдастырылған «Шанды жорық ізімен» атты тарихи-танымдылық экспедициясының жұмысын ел тарихының ақтандақ беттерін ашу жолындағы жасалған алғашқы қадам, деп түсінгеніміз дұрыс.

4-БЕТ | ТАҒЫЛЫМ

Мы продолжим делиться историями и успехами Молодежного ресурсного центра, делая акцент на людях, их пути и достижениях.

6-БЕТ | ПРОГРЕСС

Газет 1935 жылдың 5 мамырынан бастап шығады

ЕРЕЙІМЕН

Дүйсенбі
№2 (9662)
26.01.2026

ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТІ

Ұлттық құрылтай: ЕЛ БИЛІГІН ҮЛКЕН ҮШ ӨЗГЕРІС КҮТІП ТҰР

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Қызылордада өткен Ұлттық құрылтайдың бесінші отырысында көтерген мәселелері елдегі саяси реформалардан бастап, әлеуметтік-экономикалық даму, ұлттық сананың нығаюы мен стратегиялық инфрақұрылымдық жобаларға дейінгі кең ауқымды бағыттарды қамтыды. Көптің көкейінде жүрген бұл бастамалар қазір елдің тұрақты дамуы мен азаматтардың әл-ауқатын арттыруға бағытталған маңызды қадам ретінде бағаланып отыр.

Соның ішінен мемлекеттік билік реформалары, атап айтқанда, бір палаталы Парламент – Құрылтайға көшу, Халық Кеңесін құру, вице-президент лауазымын енгізу деген негізгі үш басымдыққа тоқтала кеткеніміз.

Президенттің айтуынша, қазір еліміз ауқымды саяси жаңғырудың жаңа кезеңіне қадам басқалы тұр. Осы өзгерістердің өзегі алдағы парламенттік реформа болатыны анық.

– Алдымен болашақ Парламенттің атауы бойынша пікірімді айтсам. Қысқаша айтқанда, Құрылтай деген атауды беру керек деп сенемін. Құрылтайдың тарихи аясы да, мағынасы да халқымызға түсінікті, жақын. Құрылтай отырыстарын жаңғырту бастамасын мен өзім 2022 жылы көтердім. Бұл баяндаманың басында Құрылтай жұмысының тиімділігі мен пайдасына ден қойдым. Жалпы, еліміздің саяси жүйесінде Құрылтай атауын аса маңызды мемлекеттік институттың символы ретінде сақтап қалуымыз керек деп ойлаймын, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Бұл ретте жұмыс тобы көпшіліктің әртүрлі ұсынысын мұқият зерделеп, қызу талқылаған болатын. Сөйтіп, қазір олар Парламенттің мандат саны 145 болуы керек деген байламаға келіп отыр. Енді ол жаңа Парламентте төрағаның 3 орынбасары болуы мүмкін. Ал комитет саны 8-ден аспауға тиіс.

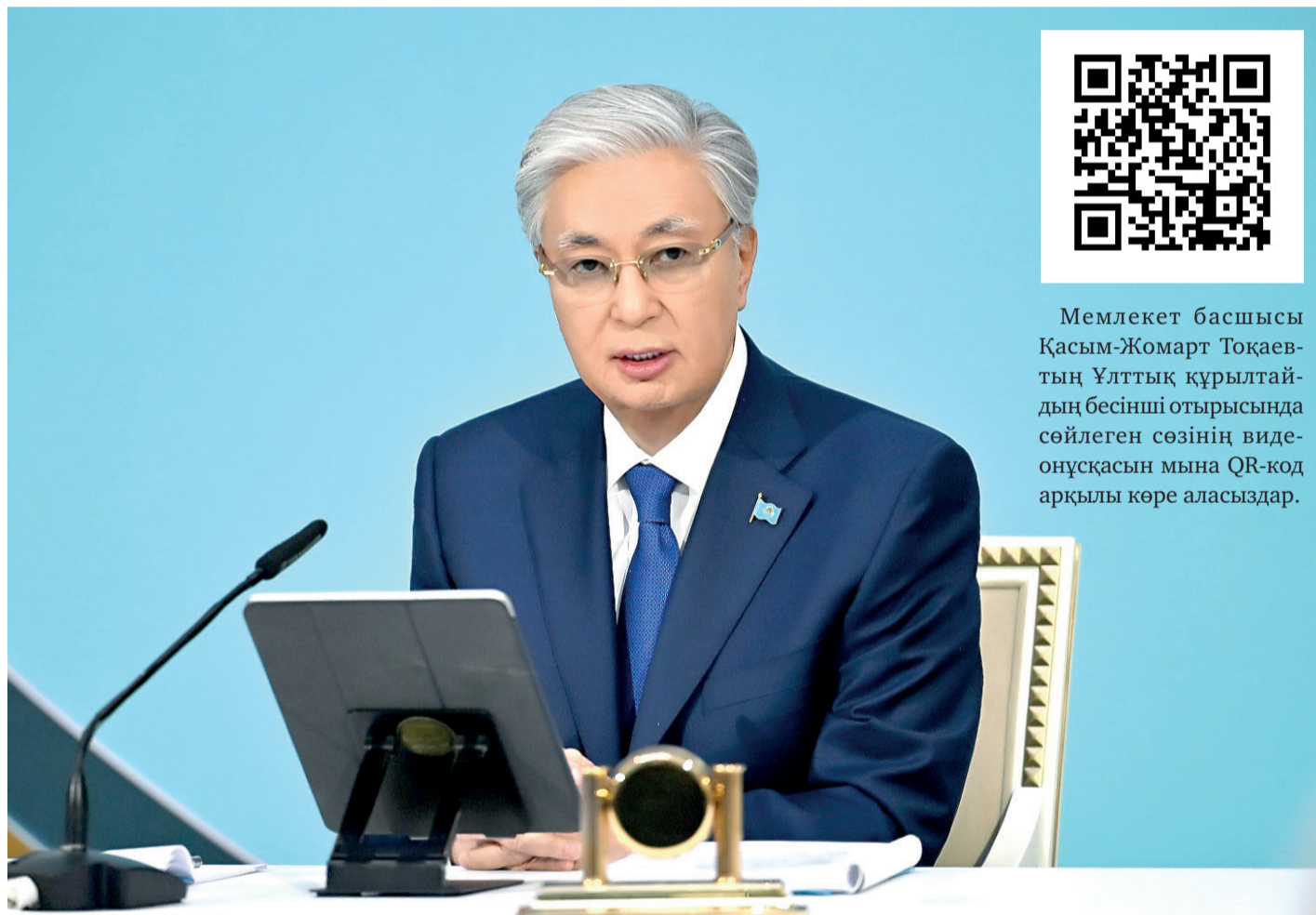
Ең маңыздысы, мемлекет басшысы «Парламенттегі президент квотасын қалдыру керек» деген ұсынысты қолдамаған. Ол жаңа Парламент ешкімнің қамқорлығына, қадағалауына мұқтаж емес деген сенімде. Айтуынша, депутаттардың ішінде арнайы тағайындалған «таңдаулы тұлғалар» да болмай, олар бәрине бірдей ортақ тәртіппен сайлануға тиіс. Соған сәйкес Қазақстан халқы Ассамблеясының

арнайы квотасы да алынып тасталады.

– Жаңа Парламентте депутаттарды 5 жылға сайлау көзделіп отыр. Заң қабылдаудың үш кезеңнен тұратын процедурасы ұсынылады. Депутаттар бірінші кезеңде заң жобасын жалпы мақұлдайды. Одан кейін өзгерістерді мақұлдайды, сонында заңды қабылдайды. Осылайша, біз Парламент қызметін түбегейлі қайта құру арқылы осыған дейін іске асырылған саяси реформаларды одан әрі жалғастырамыз, – деді президент.

Сонымен қатар реформалардың жаңа кезеңінде қоғам дамуының барлық мәселесіне қатысты тұрақты жалпыұлттық диалог жүргізу үшін ауқымды платформа немесе биік мінбердің қажеттігі айтылды. Президенттің пайымынша, халықтың ынтымақ-бірлігін нығайтуға ықпал ететін негізгі қоғамдық-саяси бірлестіктер мен құрылымдар осы платформа аясына тоғысуға тиіс.

– Бұл ретте Қазақстан халқы Ассамблеясы мен Ұлттық құрылтайдың тарихи мән-маңызы зор әрі айрықша жауапты миссиялары табысты аяқталды деп санауға болады. Енді жаңа институт ретінде Қазақстанның Халық Кеңесін құруды ұсынамын. Ассамблея мен Ұлттық құрылтайдың қазақ мемлекеттілігін және Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігін дәйекті түрде нығайту сияқты міндеттерін осы жаңа органға жүктей отырып, стратегиялық сабақтастықты сақтап қалу өте маңызды деп санаймын. Сонымен бірге, Халық Кеңесі басқа елдердегі консультативті құрылымдардың оң тәжірибелерін ескере отырып құрылатын жаңа мемлекеттік орган болмақ. Оның құрамына барлық этностың, түрлі санаттағы азаматтардың және аймақтардың өкілдері кіреді, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаевтың Ұлттық құрылтайдың бесінші отырысында сөйлеген сөзінің видеонұсқасын мына QR-код арқылы көре аласыздар.

Демек елде енді «Қазақстан халқы Ассамблеясы» деген ескі атау қолданылмайды. Есесіне Қазақстанның Халық Кеңесі мемлекетіміздің жоғары консультативтік органы мәртебесіне ие болғалы тұр. Кеңесті 126 адамнан жасақтап, оған этномәдени орталықтардың, ірі қоғамдық бірлестіктердің және мәслихаттар мен аймақтардағы қоғамдық кеңестердің өкілдерін тең дәрежеде 42-ден қосу ұсынылды. Олардың бәрін президенттің өзі тағайындайды. Ал төрағасын Халық Кеңесінің мүшелері сайлайды. Кеңес төрағасының қоғамдық негізде жұмыс істеп, ротация арқылы тағайындалатын екі орынбасары, сондай-ақ хатшылық меңгерушісі болады.

– Халық Кеңесіне заң шығаруға бастамашылық ету құқығы берілуге тиіс. Бұл қадам оның мәртебесін айтарлықтай арттырады. Жылына кемінде бір рет шақырылатын сессия Халық Кеңесінің жоғары органы рөлін атқарады. Қазақстан халқы Ассамблеясының этносаралық және кон-

фессияаралық келісім мәселелеріне қатысты негізгі қызметі Кеңеске беріледі. Ішкі саясатты жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеу жаңа органның негізгі міндетінің бірі болмақ. Бұл мекеме мемлекеттік идеологияға қатысты мәселелерді, сондай-ақ Конституцияның және еліміздегі өзге де аса маңызды құжаттардың ережелерін түсіндіріп, насихаттау жұмысымен айналысады. Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съезін, мемлекеттік маңызы бар басқа да гуманитарлық форумдарды өткізу де Кеңестің құзыретіне кіреді. Халық Кеңесінің мәртебесі мен оны құру тәртібі Конституцияның арнайы бөлімімен және конституциялық заңмен реттеледі, – деп түсіндірді мемлекет басшысы.

Жалпы, президент оң әрі тұрақты нәтижеге жету үшін эволюциялық жолмен жүру, кезең-кезеңімен әрекет жасау, сондай-ақ қоғамды жаңа саяси және экономикалық ахуалға бейімдеу қажет екеніне де сенімді. Сондықтан ол Ұлттық

құрылтайдың қорытынды отырысында тағы бір маңызды ұсыныс айтты.

– Мен ұсынатын жаңашылдықты біз бірнеше жыл бойы мұқият қалыптастырып келе жатқан саяси құрылымның үйлесімді түйіні деуге болады. Әңгіме Қазақстан Республикасының вице-президенті институтын құру, тиісінше оны Конституцияда бекіту туралы болып отыр. Вице-президентті мемлекет басшысы Парламент депутаттарының көпшілігінің келісімімен ала отырып тағайындайды. Оның құзырет аясын мемлекет басшысы өзі белгілейді, – деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Бұдан шығатын қорытынды, қазіргі Парламенттің қызметін қамтамасыз етіп отырған аппараттық құрылымның бір бөлігі және Мемлекеттік кеңесші лауазымы қысқартылады. Президент Әкімшілігінің міндеттері мен құрылымы іс жүзіндегі қажеттілікке сәйкес реформаланады.

Еркеғали БОЛАТҰЛЫ

ҚАЙТА ТҮЛЕГЕН БАСЫЛЫМНЫҢ ТІРЛІГІ БАЯНДЫ БОЛСЫН

Ғасырға жуық тарихы бар Ерейментау аудандық газеті сонау замандардан қаламы жүйрік талай журналистерді қанаттандырған басылым еді. Кезінде «Еңбек туы», «Прогресс» болып аталған қос тілді газет өткен ғасырдың 90-жылдары «Ереймен» – «Ерейментау» болып өзгерген болатын. Әкінішке қарай, газет басшыларының жауапсыздығынан және түрлі себептерге байланысты бұл басылым осыдан бірнеше жыл бұрын жабылып қалған еді.

Енді белгілі ақын Бауыржан Қарағызұлы бастаған шығармашылық топ осы басылымның тарихи атауын қайтадан жаңғыртып, «Ереймен» газетін жарыққа шығарып отыр екен. Бұл аудан жұртшылығы үшін үлкен жаңалық деп білемін.

Кезінде Дуанбай Әлімжанов, Лияс Қарағозин, Амангелді Жұмабеков, Жанат Түгелбаев секілді қаламгерлердің қолтаңбасы қалған басылымның қайта түлеп, оқырманға оралуын аудан жұртшылығы қуана құптары анық. Ендеше ізгілікті істі қолға алған азаматтарға

ақ жол, бастаған жұмыстарына сәттілік тілейік!

Сайлау БАЙБОСЫН,
ҚР Еңбек сіңірген мәдениет қызметкері,
Ерейментау және Баянауыл аудандарының Құрметті азаматы

Ақмола облысы Ерейментау ауданының өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтатқан Ерейментау ауданы Өлеңті ауылдық округі әкімінің сайлауын және Қойтас ауылдық округі әкімінің кезекті сайлауын тағайындау туралы
ХАБАРЛАМА

«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңы 14-бабының 2 және 8-1 тармақшаларына, 113-1 бабының 1, 2, 4-тармақтарына сәйкес және Ерейментау аудандық аумақтық сайлау комиссиясының 2026 жылғы 21 қаңтардағы №6/61 «Өкілеттігін мерзімінен бұрын тоқтатқан Ерейментау ауданы Өлеңті ауылдық округі әкімінің сайлауын және Қойтас ауылдық округі әкімінің кезекті сайлауын тағайындау туралы» қаулысына сәйкес, сайлау 2026 жылдың 1 наурызға тағайындалғанын хабарлаймыз.

Ерейментау аудандық сайлау комиссиясы

ЖОЛБАСШЫ АУЫЛЫНЫҢ МӘРТЕБЕСІ ӨЗГЕРДІ

Ерейментау ауданы аумағында әкімшілік-аумақтық өзгеріс енгізілді. Бұл туралы аудан әкімдігі мәлім етті.

Ақмола облысы мәслихатының 2025 жылғы 27 қарашадағы №8С 23-6 шешімі және Ақмола облысы әкімдігінің 2025 жылғы 27 қарашадағы №А-11/615 қаулысына сәйкес, Ақмырза ауылдық округіне қарасты Жолбасшы ауылы басқа қоныстар санатына жатқызылды. Ауыл есептік деректерден алынып, оның аумағы Ақмырза ауылына біріктірілді. Өзгеріс ресми құжаттарда тіркеліп, заңды күшіне енді.

Өз тілшімізден

МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫН МАНДЫТҚАН АУЫЛ

Ерейментау ауданында ауыл шаруашылығын дамыту бағытындағы жұмыстар жүйелі түрде жалғасын тауып келеді. Осы орайда аудан әкімі Нұрлан Мұқатов жұмыс сапарымен Ақсуат ауылына барып, мал шаруашылығымен айналысып отырған шаруашылық иелерімен кездесті.

Кездесу барысында ауыл шаруашылығының негізгі салалары – қой және ірі қара мал өсіру бағытында атқарылып жатқан жұмыстар талқыланып, мемлекеттік «Ауыл аманаты» бағдарламасының мүмкіндіктері кеңінен түсіндірілді. Бағдарламаның басты мақсаты – ауыл тұрғындарының табысын арттыру, мал басын көбейту және шаруашылықтарды жаңа деңгейге көтеру.

Бүгінде Ақсуат ауылында 8 мыңға жуық мал басы бар. Бұл – ауыл үшін үлкен әлеует. Аталған бағдарламаны тиімді пайдалану арқылы мал басын көбейтіп, өндіріс көлемін ұлғайтуға толық мүмкіндік бар. Қазір ауылда 25 шаруа қожалығы мен 13 жауапкершілігі шектеулі серіктестік жұмыс істейді. Олардың барлығы жеңілдетілген несие алып, өз істерін әрі қарай дамытуға ниетті.

Жұмыс сапарында аудан әкімі жаңа технологияларды енгізудің маңыздылығына ерекше тоқталды. Соның нақты бір үлгісі ретінде Sadak.kz ЖШС-нің тәжірибесі көрсетілді. Аталған серіктестік өз қаражатына гранулятор аппа-

ратын сатып алып, шөп пен дәнді дақылдарды араластыра отырып, гранулданған мал азығын өндіруді қолға алған. Бұл әдіс мал азығының сапасын арттырып қана қоймай, шығынды азайтуға және бордақылау тиімділігін көтеруге мүмкіндік береді.

Аудан басшысының айтуынша, Қазақстанның оңтүстік өңірлерінде кеңінен қолданыла бастаған бұл технология – Ақмола облысы, оның ішінде Ақсуат ауылы үшін де үлкен мүмкіндік. Егер шаруашылықтар жаңа тәсілдерді батыл енгізсе, ауыл шаруашылығының өнімділігі айтарлықтай арта түспек.

Кездесу соңында Нұрлан Мұқатов шаруаларға мемлекет тарапынан көрсетіліп жатқан қолдауларды тиімді пайдаланып, мал шаруашылығын дамытудың жаңа бағыттарына бет бұру қажет екенін атап өтті.

Жалпы, қазір Ақсуат ауылының әлеуеті зор. Ал жүйелі жұмыс пен заманауи технологиялар бұл әлеуетті толық іске асыруға жол ашады.

ЖАС БАЛУАНЫҢ ЖАРҚЫН ЖЕҢІСІ

Ақтау қаласында дзюдодан жасөспірімдер арасында өткен Қазақстан чемпионатында ауданымыздың мақтаншы Рауан Ғазизов жақсы нәтиже көрсетті.

Елдің түкпір-түкпірінен жиналған долада жас балуан Ерейментау ауданының абыройын асқақтатты. Чемпионатта ол алты рет бозкілемге шығып, соның бесеуінде жеңіске жетіп, тек бір белдесуде ғана жеңіліс тапты.

Рауан финалда Қызылорда облысының балуанымен күш сынасты. Тартысқа толы белдесулер жас спортшының жарысқа дайындығын, табандылығын және жеңіске деген жігерін айқын көрсетті.

Жерлесіміз 2009 жылы Ерейментау қаласында туған. Ол күреспен 6 жасынан бастап, яғни 2015 жылдан бері тұрақты түрде айналысып келеді. Жас болса да спорттағы жолы ерте басталып, үлкен еңбек пен төзімділіктің арқасында бүгінгі биік белестерге жетіп отыр.

Айта кетерлігі, бұл жас санатында Ерейментау ауданының спортшылары соңғы рет 2019 жылы Қостанай қаласында жүлделі орын алған болатын. Сол жылы Олжас Еренғайыпов Қазақстан чемпионатында үшінші орын иеленген еді. Енді міне, араға бірнеше жыл салып, ауданымыз тағы да республикалық жарыста өз мықтысын танытып отыр.

– Мен 2009 жылы 20 қаңтарда Ерейментау ауданында қарапайым отбасында дүниеге келдім. Әкем Бауыржан Мұхамеджанов теміржол саласында 25 жылдан аса еңбек етіп келеді. Анам Жарыққасын Битақова – мектепте мұғалім, ұлағатты ұстаз. Отбасымызда 3 ер бала бар. Мен – ортаншысымын.

Ауданымыздың Насыр Смағұлов атындағы мектеп-лицейінің табалдырығын аттап, білімге қадам бастадым. 1-сыныптан бастап күреске деген қызығушылығым оянып, Сәрсенбек Өтепов ағайға шәкірт болып жаттығуды бастап кеттім. Көптеген аудандық, облыстық, республикалық жарысқа қатыса отырып, менің спортқа деген қызығушылығым арта түсті.

6-сыныпты аяқтағаннан кейін Қажымұқан Мұңайтпасов атындағы Олимпиада резервінің республикалық мамандандырылған мектеп-интернат-колледжіне 7-сынып оқушысы болып қа-

былдандым. Қазір білім ордасының 11-сыныбында оқимын. Спортпен шұғылданду әртүрлі қасиетті талап етеді. Олар – дене дайындығы, көңіл-күй дайындығы және тапқырлық. Спорт арқылы мен шыдамдылықты, төзімділікті, жеңілген жағдайда мойымай, алға қарай ұмтылуды үйрендім. Алға қойған арман-мақсатым көп. Соған жету жолында ерінбей еңбек етіп, бар күш-жігерімді саламын, – дейді Олжас.

Жас балуанның өзі айтқандай, бұл жетістігінде білікті жаттықтырушылардың еңбегі зор. Оны спорттық шеберлікке баулып, үлкен додаға дайындаған жаттықтырушылар – Самат Тілеуберенов пен Ерхан Ғаббасов. Олар шәкіртінің әр белдесуіне жан-жақты дайындалып, сенім мен жігер сыйлай білді.

Бұл жеңіс — тек бір спортшының ғана емес, Ерейментау ауданының спорт саласындағы үлкен жетістігі. Жасөспірім балуанымыз — ауданымыздың шынайы мақтаншы, өскелең ұрпаққа үлгі болар спортшы.

Бахтияр ЖЕПЕНОВ,
Ерейментау ауданы әкімінің баспасөз хатшысы

Ерейментау қаласында қыс мезгілінде тұрғындардың қауіпсіздігі мен қозғалыс қолайлылығын қамтамасыз ету мақсатында көшелерден қар шығару жұмыстары жоспарлы түрде атқарылып жатыр. Қала аумағында жүргізіліп жатқан бұл шаралар жол қозғалысының үздіксіз болуын сақтауға, жаяу жүргіншілер үшін қауіпсіз орта қалыптастыруға және коммуналдық инфрақұрылымның қалыпты жұмысын қамтамасыз етуге бағытталған.

ҚАР ШЫҒАРУ ҚАРҚЫНЫ КҮШЕЙДІ

Қар тазалау және шығару жұмыстарына арнаулы техника мен коммуналдық қызметтің жұмысшылары жұмылдырылған. Алдымен қоғамдық көлік жүретін негізгі көшелер, әлеуметтік маңызы бар нысандарға апаратын жолдар, көпқабатты тұрғын үйлердің аула аумақтары мен жаяу жүргіншілер жолдары тазартылып жатыр. Бұл жұмыстар тәулік бойы, ауа райының қолайсыздығына қарамастан жүргізіліп келеді.

Коммуналдық қызмет өкілдерінің мәліметінше, қалың қардың жиналуы көлік қозғалысына кедергі келтіріп қана қоймай, жол-көлік оқиғалары қауіпін арттырады. Осыған байланысты қарды уақтылы тазалау және қала аумағынан шығару – басты міндеттердің бірі. Арнайы белгіленген орындарға шығарылатын қар көлемі күн сайын артып отыр.

Сонымен қатар тұрғындардан түскен өтініштер мен ұсыныстар да ескерілді. Әсіресе, аулалардағы кіреберіс жолдар, жедел жәрдем мен өрт сөндіру көліктерінің еркін өтуі маңызды саналатын ау-

мақтар назарға алынған. Қажет болған жағдайда қосымша техника тартылып, жұмыс қарқыны күшейтіледі.

Қала әкімдігі тұрғындарды қар тазалау жұмыстарына түсіністікпен қарауға шақырып, жеке автокөліктерді жол жиегіне ретсіз қоймауды ескертеді. Бұл арнайы техниканың кедергісіз жұмыс істеуіне мүмкіндік береді. Сонымен қатар тұрғын үйлердің маңындағы аумақтарды тазалау ісіне пәтер иелері кооперативтері мен басқарушы компаниялардың да жауапкершілігі бар екені атап өтілді.

Алдағы уақытта ауа райының өзгеруіне байланысты қар шығару жұмыстары жалғасып, қала көшелерінің санитарлық жағдайын жақсарту бағытындағы шаралар күшейтіле бермек. Бұл өз кезегінде Ерейментау қаласының тұрғындары үшін қауіпсіз әрі қолайлы қысқы ортаны қамтамасыз етуге септігін тигізеді.

Рүстем ЖҰМАН

ЕЛ ҚОРҒАНЫ – ЕР БӨГЕНБАЙ

Қазақ халқы өзінің еңбегі орасан ұл-қыздарын ұмытпай, олардың айтулы істерін ұрпақтары жадында мәңгі сақтап жүруі үшін, тарихқа мөр басқандай ерекше таңбалап кеткен. Аты аңызға айналған қазақ халқының нар тұлғалы батыры – Қанжығалы қарт Бөгенбай сондай сый-құрметтен көзі тірісінде де, өлісінде де кенде болмағанын көкірегі ояу жандар біледі.

ДАНАЛЫҒЫ МЕН ҚАҒАРМАНДЫҒЫ ТЕҢ ТҰЛҒА

Сонау Әз Тәуке ханның тұсында аты шыққан бұл сардар кейіндері жас Абылайдың жорықтас адал серігі ғана емес, билер алқасының көзіқарақты кеңесшісі болғаны да тарихи шежіре-мұрағаттардан белгілі. Абылай ханның: «Бәрін айт та, бірін айт, Қанжығалы Бөгенбайды айт – ақылдың жатқан үйін табушы еді» деген сөзі бекерден айтылмағаны анық. Екінші жағынан қазақ халқы оны басқалардан ерекшеленгендей «Қанжығалы қарт Бөгенбай батыр» деп әспеттеген.

1710 жылы ел басына күн туған соң, қазақтың бас көтерер игі жақсылары Қарақұмда құрылтай өткізіп, сол кеңесте, елдің тағдыр талайы белгісіз болып тұрған шақта Бөгенбайды бас сардар қылып бірауыздан сайлайды.

Қазақ шежіресінің білгірі, атақты Мәшһүр Жүсіп Көпеевтің «Даналарға» деген өлеңінде осы оқиға тұспа-тұс айтылған:

«Өнерге құлаш ұрып бала жастан,
Тарихын бұл үш жүздің етіп дастан,
Баласы Толыбай сыншы Қожаберген,
Бой ұрған ерлік іске әуел бастан.
Бабадан Қожаберген бата алған,
Бөгенбай Қанжығалы Сардар болған,
Ел қорғап, қамал бұзып,
даңқы шығып,
Оған да бақыт пенен аруақ қонған».

Осы бір шешуші шақ шетелдік зерттеушілердің де назарынан тысқары қалмаған. Бұл туралы орыс тарихшысы Я. Гавердовский Қарақұм құрылтайы туралы еңбегінде байыпты деректерді алға тартады: «Құрылтайға қатысушылардың бір тобы жоңғар қалмақтарына бас ұсынды жөн көрді. Басқалары үй-күйін тастап, Еділдің сыртына көшіп барып, жан сақтағысы келді, ал енді біреулері қоян секілді жан-жаққа бытырап кетпекші болды. Талайы толқыды. Бірақ сол кезде ерлігімен әйгілі болған ру басы Бөгенбай батыр мұндай әрекеттердің бәрін тыйды».

Бөкен ел үмітін ақтап, қазақ, ноғайлы, қарақалпақ елдерінің біріккен әскерін басқарып, ұлы жорықтың, шешуші айқастың басын бастады.

Ресей ғалымы П.Н. Рычковтың айтуынша, қазақтар орыс патшасын паналауды жөн санады. Бірақ сол заматта қайсарлық танытып, елді сөзімен ұйытқан атышулы батыр Бөгенбай үрейі ұшқан елдің көшбасшы көсемдерін өзінің айтқанына көндіреді: «Но известный киргизский батыр и старшина Богенбай на сейме (құрылтайда) в Каракумах склонил народ к нападению на калмыков» (П.Н. Рычков). Осы қаңқұйлы ұрыстың жетістігі халқымыздың жүдеп-жадаған көңіліне үлкен рух пен сенім ұялатты.

Әбілқайыр хан батырдың қазақ арасындағы зор беделіне жүгініп, өзінің әскербасысы қылып тағайындайды. Бөгенбай батырға хан өз ықтиярымен туған қарындасы Сақыпжамалды қосады. Лияс Есенберлин бұл туралы жан-жақты ізденіп, тарихи романына арқау етті. Батырлардың ағасы болған кісі Абылай заманында да көрнекті істерімен көзге түсті. Жоңғар империясының белін үзгенше дамыл таппаған жан ат үстінен түскен жоқ.

Шешуші айқастарда Бөгенбай батыр ел сенімін барынша ақтаған батырлардың алды, қалың қолды соңына ерте білген аяулы ерлерінің бірі еді. Көрнекті ақын Мағжан Жұмабаев өзінің «Батыр Баян» жыр-дастанында:

«Ашуы жауған қардай,
шөккен нардай,
Қарт қыран Қанжығалы
қарт Бөгенбай»,
–деуі оның осы ұлылығының бір мысалындай естіледі.

Қазақтың ұлы кеменгер билері Төле мен Әйтеке, Қаз дауысты Қазыбек батырлар түгілі хандарды тезге салған қазақ арасындағы өте ықпалды жандар болған. Дала данышпандарымен келіспей, ақылдаспай іс-қимыл жасамаған батырлардың бірі – тағы да осы Бөгенбай.

Ашуға берілмейтін, ойланбай іс-әрекет жасамайтын, қапылыста жау келсе де, асып-саспайтын оның біртоға мінезін билер де үнемі жақтап отырған.

Қалмақпен жүріп жатқан итжығыс, қанталапай майданда Төле би Бөкеңе қарап: «Қарт ағаң Қаз дауысты Қазыбекке пана бол, далада адасып қалмасын», деп аманат етіп міндеттеуі – оның қысылтаянда сенімді, жолдастыққа берік кісі екендігін айғақтап тұрғандай.

Абылайдың Төле бидің есігінде «Сабалақ» атанып, түйе бағып жүргенінде осы Бөгенбайды

кездестіріп, соңына еруі – кездейсоқ оқиға емес. Өйткені бас батыр хандардан бұрын қарадан шыққан ұлы билер Төлемен, Қазыбекпен өткір әрі өзекті ел мәселелерін ортаға салып, үнемі салмақтап отырған.

Тағы бір мысал. Қазыбек және Төле билермен кездескеннен кейін ол 1730 жылдың көктемінде Ұлытау аймағында қазақ әскерінің ортақ күшімен жаудың қабырғасын қыратты.

Баһадүр Бөгенбай қазақ елінің бірлігін сақтап, хас дұшпанның бетін қайырған шақта қазақ халқы жоғалған сенімін қайта тауып, темір құрсанып, өкшелей қуған жауды кері қайтара бастады. Қайраты мен айбары тең келген батырдың ұстамды әрі салқынқанды мінезі талай қиын-қыстау кезде, ел тағдыры шешілер тұста зор септігін тигізді.

Ұлы жырау Бұқардың сол тұста дүниеге келген өлең-жырларынан мұны аңғару қиын емес.

«Қиядан қиқу төгілсе,
Аттың басын тартпаған.
Қисапсыз қол көрінсе,
Қорқып жаудан қайтпаған».

Қазақ деген халқынан,
Батыр шыққан даңқынан.
Қарсыласқан асылдар,
Қорғасындай балқыған».

Еңбек қылған ел үшін,
Жауда кеткен кек үшін.
Қазақтың абырой-арына,
Сарып қылған бар күшін».

Батырдың бойындағы жігер, өрлігі мен намысы, ерлігі мен жанкештілігі суретке салғандай сомдалып шыққан. Жалпы, атақты көмекей әулие Бұқар бабамыз ер Бөгенбайдың образын сомдауда жалынды сөздерін аямаған. Бұл бекерден-бекер туындамағанын шығарма екені бесенден белгілі. «Батыр шыққан даңқынан» деуі оның сол кезде ел үшін жасаған қайраттылығының белгісіндей емес пе!

XVIII ғасырда аты шыққан жауынгер жыраулардың бірде-біреуі Бөгенбайды ауызға алмай өтпейді, оны ерліктің үлгі-өнегесіндей бағалап, шынайы ел қорғаны ретінде өскелең ұрпаққа шама-шарқы жеткендерінше өнеге алатындай дәріптеген. Мысалы, Тәттіқара жырау да соны аңғарып, баһадүрге төмендегідей сөздерін арнаған екен:

«Ағашта биікті айтсаң –
қарағайды айт,
Жігіттік, ерлікті айтсаң –
Бөгенбайды айт».

Мұндай жыр жолдарын біз көптеген жыраудың еңбегінен оқығанымыз бар. Мысалы, Үмбетей жырау оның қоғамдағы орны мен атқарған өлшеусіз еңбегін өзінің бірауыз жыр шумағымен жеткізеді:

«Бұл адам іс қылатын болжап-байқап,
Ырысын бұза алмайтын
ешкім шайқап».

Екінші бір толғауында Бөгенбай туралы мынадай суретті сөз тіркесін шығарып, оны қазақтың қазынасына балайды: «Тәңірім берген сондай сый».

Бұл батыр қазасын Абылайға естірткенде шыққан дүние деседі.

ҰЛЫНЫҒЫ ҰРПАҚТАРЫ

Бөгенбай батыр жасы жетіп, 90-ға таяғанда Ақмола өңіріне жақын Ереймен елінің теріскейіндегі Сілеті өзені ағып жатқан тұста қайтыс болады. Аруақты ердің қайтқан жері күні бүгінге дейін «Бөгенбай» аталуы, халық жадында нақтылығымен сақталуы – таңдандыратын оқиға. Бұл әуелде «Бөгенбай сөресі», кейіндері алтын мен көмір табылғасын, ауқымы кеңіп «Бөгенбай руднигі» аталып кетті. Қазақ халқы қандай құбылмалы кезеңде өмір сүрсе де, бір ғажабы Бөгенбайдың есімі сол жерге мәңгілікке таңбаланып қалды.

Бірақ Абылай ханның жарлығымен, билер мен жыраулардың қолдауымен оның сүйегі Түркістандағы Әзірет Сұлтан кесенесіне жерленгені жұртшылық жақсы біледі.

Тарбағатай тауында болған шешуші шайқастан кейін сол жерде «Бөгенбай асуы» деген атаудың пайда болуын – елдің құрметі деп білу керек.

Әулие санатына енген кісіге Абылай хан оның сүйегі Түркістанға жеткізілгенде арнайы ас берген. Бұл туралы Лияс Есенберлин де ерекше атап өтеді.

Бұны батырдың халқына сіңірген өлшеусіз еңбегі үшін жасаған сый-құрметі деп бағалауға

тұрарлықтай. Әйтпесе қазақтың біртуар ақын ұлы Бұқар жырау Абылайға төмендегідей айшықты жалынды сөздерін арнамас еді ғой:

«Қазақтың ханы Абылай,
Абылай ханым, бұл қалай?
Ақ иықты аспанға,
Ұшпастай ғып торлады,
Құлағанға ұқсайды
Қазақтың қамал-қорғаны».

Батырды Алтайдың ақиық ірі бүркітіне теңеп, қазақ елінің қамқоры, қамал-қорғаны болғанын бағалай білуі жалпы халықтық ой-пікірден хабар бергендей естіледі.

1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілісте Ереймен елі көп қиындықты көрсе де ақ патшаның жазалаушы әскеріне өліспей беріспеді.

Кеңес дәуірі тұсында да осы данағөй, халық жанына шыры болған батырдың аруағына, ұрпағына қысым-қиянат жасағандар аз болған жоқ. «Шынжыр балақ, шұбартөс» жуандардың тұқымысың деп, кеңес үкіметін жақтаушы қандастарымыз 1928 жылғы көмпескеде ұлы даламызды азат еткен Бөгенбай батырдың ұрпақтарына көп қиянатты істер жасады. Солардың бірі, атақты ақын Олжабай, оның ағалары Барлыбай мен Ералы шешендер, ақын-қайраткер Сәкен Сейфуллинмен Омбыда бірге оқыған Төлеубай елден кетуге мәжбүр болды. Біреуін Қара үйшікке жер аударса, екіншілерін итжеккенге дейін қудалады. Бұлар Бөгенбай батырдың шөбересі атақты Саққұлақ биден тараған ұрпақтар еді.

Туған жерлерінен қуылған шақта, Нұралыұлы Олжабай Маңғыстау, кейіндері Омбы, Қызылжар маңында, еліне жақындай алмай, зорлық-зомбылықтың күй-шерімен өмір сүрді. Топырақтың бұйырған жері де осы Қызылжар қаласы. Бірақ егемендік алған алғашқы жылдарда Ереймендегі ұрпақтары мен тумалары оның сүйегін өзінің туған еліне екіліп, арулап қайта жерлеп еді.

Ал Төлеубайға келсек, Орынборда заң қызметкері болып істеп жүрген кезінде ұсталып, ату жазасына кесілген.

Жоғарыда айтқан бір ұрпағы Ералы ақсақал баласы Тұрсынбаймен бірге Семей шаһарында өмір сүрді.

Ғалым Қайым Мұхаметханұлымен сыйлас болған Тұрсынбай ақсақал да Ертіс өңірінде қайтпас сапарға аттанған. Оның көптеген мұрағатын Қайым ағамыз іске жаратқанын жарық көрген кітаптарынан, жазған естеліктерінен оқыдық. Әсіресе батырлар туралы деректер жинастырғанда сол кісінің сөзіне көп құлақ асқан екен.

Өмір керуені алға озған сайын ұлы тұлғалар даралана түседі. «Жаңбырменен жер көгерер, батаменен ер көгерер» деген сөздің мағынасы үлкен әрі терең. Бір ғажабы, басқаларға қарағанда, батырдың атышулы ұрпақтары көп болды.

Қарқаралыда қазақтың жақсы мен жайсаңдары бас қосқан жиында көптің ортасында отырған Саққұлақ биге Арқаның жыр дүлдүлі Кемпірбай алдымен оған сәлем берген екен:

«Ассалаумағалейкүм, боз арғымақ,
Қол бастап,
ата жауға тартқан садақ.
Бөгенбай, Тұраналы, әкең Бапан,
Ежелден ел қорғаған көрі аруақ».

Үйлесімді ой, дәлелді тарихи сипатты сөз бұл әулеттің тегеурінін, тектілігін аңғартып-ақ тұр. Саққұлақ бидің шешендігін, айтқан көсем сөздерін Мәшһүр Жүсіп Көпеев те, Баянауылдың ірісі, Шоқан Уәлихановтың нағашысы, орыс әскерінің полковник шенін алған Мұса Шорманов та жақсы білген.

Бірі Ерейменде, екіншісі көрші, жаны аралас, қойы қоралас ел – Баянауылда өмір сүрген соң,

жаз жайлауда жиі бас қосып отырған. Бір күні Мұсаның келе жатқанын естіп, қарсы алуға алдынан Саққұлақ бидің өзі шығыпты. Сонда Сағекең Мұса ізеттік танытып, інілік әдеп пен: «Ассалаумағалейкүм, арғынның ақсақалы!» деп алдымен сәлем берген екен. Сол кезде би тосылып қалмай: «Уағалейкүмассалам, Орта жүздің шамшырағы!», деп жауап қайтарыпты. Бұл бекерден-бекер ұйқастырыла айтылған сөз емес.

Баянауылдың ту ортасынан өніп шыққан, жиһангер, қазақ шежіре сөзінің көсемі болған Мәшһүр Жүсіп те Саққұлақтың көне қазақ қоғамындағы орны мен беделін бір-екі ауыз шумақпен былайша суреттеген:

«Бұл асқа жақсы келді, жаман келді,
Жиналып үлкен-кіші, таман келді.
Арғынның ақсақалы – Саққұлақ бар,
Әр елден тағы сондай адам келді».

ҰЛЫ ҚОЛБАСШЫНЫҒЫ ҚЫТАЙ САПАРЫ

Қазақ тарихында Бөгенбай батырдың қытай еліне барған сапары 1761 жыл деп нақты көрсетілген.

Ол анау-мынау емес, қытай императоры Цай Лунгтің тікелей өзімен мәмілегерлік жүргізіп, тапқырлығы мен кеменгерлігінің арқасында осы сапарында өзіне жүктелген істің түйткілін нақты шеше алған.

Бұл туралы Л.Н. Гумилев атындағы университеттің профессоры, тарихшы Қойшығара Салғараұлы маған терең мағыналы мәлімет беріп еді.

Ол 2013 жылы осы елге арнайы елдік тапсырмамен барған.

– Қытай оқымыстылары бұл сапар барысында маған қазақ баһадүрінің елшілікпен келгені жайлы толық мағлұмат берді, – деп еске алды өткенді Қойшығара Салғараұлы. – Нақты деректерді жазатын ұлы императордың сарай қызметкерлері Қанжығалы қарт Бөгенбайдың үзеңгіне жолдастарының санын, олардың мінген сәйгүліктері, тіпті жылқыларға берілген жем-шөптерінің өлшемі туралы да толыққанды мәліметтер қалдырыпты.

Ғылыми шара кезінде қытайлық әріптестер Бөгенбай батыр мен император Цай Лунгтің кездескен жерін көрсетіпті. Императордың орынтағы мен елші болып келген қазақ батырының тұрған жері тасқа таңбаланғандай нақты белгіленгені оны таң-тамаша күйге бөлеген. Қойшығара аға даңқты батырдың етігінің ізі қалған жерде ырымдап біраз уақыт тұрыпты да.

Мәмілегер қазақ басшысының сөзі мен ісі Қытайдың паң ханзадalarına ерекше бір әсерін тигізген екен. Қытайдың жылнамашылары арнайы елшілік ісімен барған Бөгенбай батыр беделінің жоғары болғанын императордың оны ертеңіне аң аулауға әдейі мәртебелі қонақ ретінде шақырғанынан-ақ аңғарған.

Қойшығара Салғараұлы қытай императорының саятшылық кезінде Бөгенбайдың қол мергендігі мен шапшаңдығына, астындағы жұлдыздай ағатын тұлпарының иесінің ыңғайына бағытындығына қатты тәнті болғанын ерекше бір толғаныспен айтты.

– Қазақ сардарының аңшылық шеберлігіне, атқан жебесінің мұлт кетпейтіндігіне қатты сүйсінген қытай императоры оған өз жадынан қолма-қол өлең шығарғанына мен қатты қайран қалдым, – деді ағынан жарыла сөйлеген қазақ тарихшысы Қойшығара Салғараұлы.

Жанат ТҮГЕЛБАЕВ,
Қазақстанның құрметті журналисі,
өлкетанушы

БАТЫРДЫҒЫ КҮШІ – БІЛЕГІНДЕ, БАТЫЛДЫҒЫ – ЖҮРЕГІНДЕ

Сен жайлы жыр жазамын, ән шығарам,
Ерліктің дастаны боп қалшы, бабам!
Жаралған ар-намыстан сенің қаның,
Жүзінен алдаспанның тамшылаған.

Жебенің ұшынан да тамшылаған,
Сол сәтті елестеттім, қансыраған.
Шаң басқан көне тарих қойнауынан,
Бейсенді ұмыт қалған аршып алам, –

деген жыр жолдарымен осы жазбаны бастауыма себеп, біз әлемдегі өлең, жырға ең жақын халықтың біріміз және елі мен жерін қорғаған батыр бабаларымыздың ерлік істері атадан балаға мұрас болып бізге құйма құлақ, данагөй, абыз қариялардың ауызекі әңгіме, шежірелері мен ақын-жыраулардың жыр-дастандары арқылы жетті. Соларды естіп өстік. Өлең-жыр жанымызға жақын. Бала күнімізден құлағымызға сіңген өзге де аңыздармен қатар айтылатын Қанжығалы, Нияз Жантай батыр туралы ертегіге бергісіз хикаялар әлі күнге санамыздан өшпей, жүрегімізді толқыта тебіреніп, кеудемізді ерекше бір мақтанш сезіміне толтырады. Нағыз ер жігітке тән ерліктің үлгісін көрсетіп кеткен сол баһадүрлердің рухына бас иіп, үнсіз егіліп, білген дұғамызды бағыштаймыз. Жер бетінен жойылып, жоғалып кетпей, бүгінде аман-сау ел болып, түтін түтетіп отырғанымыз да, нар бабалардың арқасы емес пе? Бірде арыстанға айналып арпалысып, бірде тұз тағысы түлкінің айласына салып, әйтеуір, келесек ұрпағымыз аман болып, өсіп-өніп, жатқа тәуелді болмаса екен деп, ұлан-ғайыр

бен мәдени –тарихи мұрамызды кеңінен насихаттап, ұрпақ санасына сіңіру. Экспедицияның барысы, нәтижесі мен қорытындысы жайлы ақпарат құралдарында, интернеттегі әлеуметтік желілер мен сайттарда мақалалар жариялау. Осылайша кейінгі буын өкілдеріне тарихи-танымдылық, патриоттық бағыт-бағдар беру болды.

Экспедиция бағыты Қарағанды, облысы аумағы. Ақтоғай, Шет аудандары,

Жантайдың үлкен баласы Мырзакелдінің артында қалған тұяғы бар екенін, інісі Тоқаштың ұрпақсыз қалатынын айтып, шайт өлімді өзі қабылдап, жолын інісіне беруі кімді болса да бей-жай қалдыра алмайды. Міне, осындай жан тебіренер теңдессіз ерліктің иелері өткен ерлік жолы-«Шаңды жорық» ізмен экспедициямыз сапарға шыққан еді. Алдын ала ақылдасып келісілген жұмыс жоспарымыз бойынша екі ұстаным

Дүниеге келіп- кетпес не асыл зат,
Қалады жақсыдан – ат, жаманнан – дат.

«Батырдың басы жолда» деген осы,
Рухына дұға оқыңыз, бар азамат...

Осындай дәйекті дәлелдерден кейін, Сары-Баян батырлармен бірге Жантай, Мырзакелді, Үйсінбай, Найманбай сынды ерлердің бір төбенің басында жерленуі әбден мүмкін екендігіне көзіміз

екі ара жеті жүз шақырымдай алшақтап жатыр. Батырлардың Ақадырда жерленуі негізсіз секілді. Өмірбек Тұқпиұлы ол жаққа бармаған адам. Көзімен көрмеген соң жаңсақ пікірде болуы ықтимал. Балқаш көлінің батысы мен шығысының алшақтығын ескеріп, батырлардың соңғы ұрысы болған жер сол төбе маңайы, яғни көлдің батысы ма, дедік. Аталған жер аттары да соны мезгейді. Қалай алып қарасақ та, негізгі бағыттың орталығы сол өңірді қамтып, барлық оқиғалар тізбегі осы арада тоғысады.

Тарих адамды жасамайды, тарихты жасайтын адам деген қағидаға сүйенсек, онда үш жүз жыл бойы ұмытылмай келе жатқан «Шаңды жорық» оқиғасына себепкер болған тарихи тұлғалар сондарына өшпес із қалдырғаны анық. Олардың ерлігі ұрпақтардың мақтанш сезімін оятатын жыр- дастандарға арқау болды. Мысалы, Жантай батыр садақ тартып, соңғы жебесін жұмсап, жол ашпағанда, баласы Тоқаш өлімнен құтылар ма, еді? Болмаса, үлкен ұлы Мырзакелді інісіне жол бермей қоршауды бұзып өзі кеткенде, Тоқаштан ұрпақ тарар ма, еді? Қазірде арамыздағы Тоқаш ұрпақтары мұны, әрине, біліп түсінгені абзал.

Сонымен, Жантай, Мырзакелді, Үйсінбай, Найманбай батырлардың бір қорымда, Сары-Баян батырлармен бірге жерленгені ақиқат. Мұны жоққа шығаруға ешқандай негіз жоқ. Бәз біреулер бұл ғылыми жағынан тексерілмеген, ауызекі сөз бен көркем шығармаларға сүйенген ой –пікір деп, қарсылық білдірер. Өткен XIX ғасырда,

ЕР ЖАНТАЙДЫҢ СҰР ЖЕБЕСІ ҚАЛҒАН ЖЕР...

аймақты бізге мұралап кеткен, қайран бабалар!

Енді міне, тәуелсіздікке қолымыз жетіп, етек-жеңімізді жиып, жоғымызды түгендеп жатқан заманда, кешегі өткен ерлеріміздің шайт болып мәңгілік мекен тапқан жерлерін анықтап, белгі қойып, өзімізден кейінгі ұрпаққа аманат ету бүгінгі күннің ісі екені хақ. Олардың ерліктері мен жасаған жорықтары белгілі бір тарихи кезеңде болғаны да шындық. Ал тарих дегеніміз, нақты зерттеулер мен дәлелдеуді талап ететін ғылым. Аңыз бен ақиқаттың арасын таразы басына салып самақтайтын кез енді келген тәрізді.

Қарулас серіктерімен бірге шайт болған Жантай батырдың соңғы шайқасқан ұрыс даласы мен қорымын іздеп табу көптен бері ойда жүрген іс еді. Мұны жүзеге асыруға ауданымыздың әкімі Е.Б. Нұғманов өзі бас болып, оның тиянақты түрде ұйымдастырылуына орынбасары А.Е. Әлжанов жетекшілік етті.

2016 жылдың 6-12 шілде аралығында Ерейментау ауданы әкімінің өкімімен Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 25 жылдығы аясында

және Қазақ хандығының құрылғанына 551 жыл толуына орай халқымыздың азаттығы мен тәуелсіздігі үшін күрескен батыр бабалардың ерлік жолын айғақтайтын «Шаңды жорық ізімен» атты тарихи-танымдылық экспедициясы ұйымдастырылды.

Бұл экспедицияның негізгі мақсаты XVII- XVIII ғ.ғ. халқымыздың азаттығы мен тәуелсіздігі жолында ұлт мүддесін қорғап, дербес қазақ мемлекетін қалыптастыруға күш салысып жанқиярлықпен күрес жүргізген батыр бабаларымыздың ерлік жолымен жүре отырып ер есімін ел есінде қайта жаңғырту. Тарихта «Шаңды жорық» деген атпен белгілі атақты қазақ-жоңғар қақтығысы болған Балқаш көлінің маңындағы Ереймен елінен шыққан Жантай, Мырзакелді, Үйсінбай, Найманбай батырлардың ақтық айқаста мерт болған ұрыс даласын анықтап, қорымдарын іздеп табу. Ел тарихының ақтандақ беттерін жаңа деректермен толықтыра отырып жалпы Қазақстан тарихына үлес қосу еді. Сонымен бірге бұл шараның тәрбиелік-патриоттық сипаты да болды. Ол бабалар ерлігін жұртшылыққа кеңінен дәріптеп жас ұрпақтың елсүйгіштік, отансүйгіштік сезімін ояту. Ел мен жердің тұтастығына, ұлттық сана сезім мен рухтың жоғары болуына ықпал етіп, ұлттық құндылықтарымыздың бірі- шежіреміз

Ақжал кенті, Қарабұлақ ауылы, Балқаш қаласы, Саяқ, Шашубай кенттері. Шығыс Қазақстан облысы аумағы, Аягөз ауданы, Шыңқожа ауылын қамтыды. Бұл сапарға жетекшілікке осы мақала авторы тағайындалып, экспедицияға ақын-жазушы, журналист-шежіреші Сайлау Байбосын, музей қызметкері, тарихшы Манап Әдірешев, журналист-оператор Қанат Синтиков, жергілікті шежіреші, әуесқой тілші Жұмабек Ахметов қатысты.

Әрине, тарих сахнасы үлкенді – кішілі, маңызды-маңызсыз сан-алуан оқиғаларға толы ғой. Соның бірі ел есінде «Шаңды жорық» деген атпен қалған Жантай батыр мен оның баласы Мырзакелді, және Баян, Үйсінбай, Найманбай батырлардың Уса-Серен бастаған қалың жоңғар қолын қуа отырып Балқаш көлінің маңындағы ақтық айқаста опат болуы. Бір деректерде 80 адаммен, екіншісінде 500 адамдық қолмен 3-4 мың жоңғар әскеріне қарсы шапты делінеді. Бұл жайлы Үмбетей Тілеуұлы мен Ералы Саққұлақұлының «Жантай батыр» дастандарында, Олжабай Нұралыұлы мен Молдажан Жадайдұлының жырларында, Мағжан Жұмабаевтың «Батыр Баян» поэмасында айтылады. Осы тақырып замандаз қаламгерлердің шығармашылығына арқау болып жерлесіміз, ереймендік ақын Сайлау Байбосын көлемді көркем шығарма- «Ел қонған» атты поэмасын жазып шықты. Бұл туынды 2015 жылы Қазақ хандығының құрылғанына 550 жыл толуына орай Қазақстан Жазушылар одағы ұйымдастырған «Алаш тарихының ақиқаты» деген республикалық мұшайрада жүлделі бірінші орынды иемденіп, Сайлау бауырымыздың мерейі үстем болды. Осылайша, Ереймен еліне ғана танымал Жантай бабамыздың есімі енді жалпы Алаш жұртына танылып жатқан жайы бар.

Қандай да бір маңызды оқиғаға арқау болып, оның желісі мен өрбуіне себепші бір кілті бар. Жан алысып, жан беріскен қантөгісте жауынгерлердің ұрыс даласында мерт болуы да заңды құбылыс. Мұндағы негізгі оқиғаға жанқиярлық пен бауырмалдықтың, тектілік пен батырлықтың сипатын беріп тұрған нәрсе, екі баласымен қоршауда қалған Жантай батырдың соңғы рет садақ тартып, атылған жебенің екпінінен тайсақтай, қақ жарылған душпан қолының арасынан Сарыбауыр жүйрікпен жарып өткен Тоқаштың аман-сау елге жетуі деп, білеміз. Әкелі- балалы Жантай мен Мырзакелді сол арада қаза табады. Ал,

негізге алынды. Біріншісі жоғарыда аталған дастандардың желісі негізінде Уақ Сары-Баян мен Қанжығалы Жантай батырлардың бір қорымда жерленді дегені болса, екіншісі өткен ғасырда өмір сүрген ереймендік шежіреші Өмірбек Тұқпиұлының жазған дерегіндегі Жантай, Баян, Мырзакелді, Үйсінбай, Найманбай батырлардың Балқаш көлінің маңындағы Күркідек, Шүмекті деген өзендердің қиылысындағы бір жартастың түбінде қару, сауыт-саймандарымен бірге жерленіпті делінгені. Бірінші нұсқада жер атауы аталмаса, екіншісінде нақты өзен атаулары аталады. Яғни, осы аталған өзендерді тапсақ, онда сол маңда қорым да болуы мүмкін, деген ойда болды. Осындай деректерді негізге ала отырып біз Қарағанды облысы арқылы Шет ауданын басып, Балқаш көлінің батысына қарай орналасқан Ақжал кенті мен Қарабұлақ ауылы маңындағы Сары- Баян деп, аталатын төбеге жеттік. Бізді ол жерге Ақжал кентінің әкімі Нұрғалы Нұрмағанбетов, жергілікті ардагерлер кеңесінің төрағасы Серік Қамбарұлы және Нұрғалының інісі, шежіре, тарихтан хабары бар Айтмағамбет деген азамат бастап апарды. Өткен жылы осы жерге Баян батырдың ұрпақтары келіп, бабаларының басына зиярат етіп кеткен еді. Бұл төбеде он үш көне зират бар екен. Төбенің Сары-Баян деп, аталуы да, осында нақты тарихи тұлғалардың сүйектері жатқандығын дәлелдейді. Сол жер толығымен қоршалып, Сары- Баян батырлардың басы көтеріліп, ескерткіш, белгі тас орнатылып, жатыр екен. Ендігі жылы мұнда үлкен кесене бой көтермек. Құрылысшыларды басқарып жүрген адам кезінде «Шаңды жорықты» баяндайтын «Есей-Дос» атты поэма жазған белгілі ақын, марқұм Самат Мұсабековтың баласы Баянды Мұсабеков. Ол осы төбеге қатысты өзі білетін ел аузындағы біраз әңгімелерді айтып берді. Қалай болғанда да, мұнда тегін адамдар жерленбегені анық. Осы жерде тарихи оқиғаның басы-қасында болып, оны көзімен көрген куәгер, сол заманның абыз-жырауы Үмбетей Тілеуұлының «Жантай батыр» дастанындағы мына бір жолдар ақиқат беттерін айқындап тұрғандай:

...Арғындар Жантай, Баян, Сарыларды,
Арулап кең лахатты көрге салды.
Қасында қару, сауыт, дулығасы,
Боялып жау қанына бәрі қалды.

жеткендей болды. Бұл маңайда Ерейменнен шыққан қанжығалы елінің батырларының болғандығына тағы да бір дәлел, Ақсу-Аюлы елді мекеніне жете бергенде «Қанжығалы», «Найза кескен» деген жер атаулары. Шежіреге қанық жергілікті азаматтардың айтуынша осы жерден қанжығалы Бөгенбай батыр қол бастап өткен екен. Бір жерде қалың қол аялдап найзаларына сап кескен деседі. «Найза кескен» атауы содан қалыпты. Ендеше бұл Абылай хан мен Бөгенбай жасағы Жантай тобына көмекке келе жатқан кез. Батырлар қашқан жоңғар қолын біраз шығынға ұшыратып, кек алып елге қайтарда қаратышқақ ауруына ұшырап, біразы содан өледі. Өлгендердің ішінде Бөгенбайдың ағасы Көлбай да бар. Оған себеп шегінген жау соңында қалған құдықтарға арам өлген малдардың өлігін тастап отырып суын ішуге жарамсыз еткен. Шілденің аптап ыстығында шөлдеген қол сол құдықтардан су ішіп ауырғанға ұқсайды. Осы бір жайт барлық дерлік, әңгімелер мен дастандарда айтылып, шындықты растай түскендей. Айтулы оқиғалар тізбегі егжей-тегжейіне дейін жоғарыда аталған еңбектерде толығымен жазылған. Қызығушылық танытқан оқырман тауып алып оқыр деген ниеттеміз.

Сапарымыз одан әрі Аягөзге қарай жалғасты. Ондағы мақсат Өмірбек Тұқпиұлының жазбасындағы Күркідек, Шүмекті өзендерін тауып, реті келсе Ереймен, қанжығалы елінен шыққан тұлғалар туралы жаңа деректеме көздерін іздестірсек дедік. Жолай Шыңқожа ауылына соғып сонда тұратын Бөгенбай батыр ұрпақтарымен кездесіп, әңгімелестік. Дүниеден өткен, қазірде арада жоқ, Сәду Нұрахметов, Нұрғазы Ыбырайұлы секілді Бөгенбай ұрпақтары сол өңірде өмір сүріп, кезінде елге сыйлы азаматтар болған екен. Ішкі істер органдарында қызмет еткен, Бөгенбайдың Жылқыбай атты баласынан тарайтын Қарнақбай батырдың ұрпағы Сәду Нұрахметов көзі тірісінде қанжығалы шежіресін жинақтап, «Батыр баба жолымен» атты кітапша шығарып кетіпті. Ұрпақтары Аягөз өңірінде өмір сүруде.

Біз жергілікті өлкетанушы-тарихшылардан сұрастырып Күркідек, Шүмекті өзендерінің Балқаш көлінің шығысына қарай Ақадыр деген жақта екендігін анықтадық. Ол жаққа Аягөз жағынан барғанда жол өте ұзақ, әрі елсіз жер болғандықтан жолымыз түспеді. Ал, жоғарыда аталған Қарабұлақтағы Сары-Баян атты төбе тұрған жер мен

Еуропада ежелгі Грекияның ғұлама-ақыны Гомердің «Иллиада» поэмасында аты аталған Троя қаласының тарихта болған, болмағандығы жайлы ғалымдар арасында үлкен талас туындаған еді. Беделді археолог-ғалымдар біздің дәуірімізге дейінгі тарихи оқиғаларға арқау болған Троя деген қала жер бетінде жоқ, ол ақынның ой-қиялынан шыққан дүние десті. Бірақ, осы іске жарты ғұмырын сарп еткен Геррих Шлиман аталмыш поэманың желісіне сүйене отырып, Троя қаласын тауып, қазып, бұл қаланың болғандығын бүкіл әлемге дәлелдеп берді.

Мұны мысалға келтіре отырып айтарымыз ел ауызындағы аңыз-әңгімелер мен сол дәуірдің Үмбетейдей жырауы дастан қылған оқиғада шындық бар екендігі күмәнсіз. Ақиқат қашанда аңызбен астасып жатады ғой. Ал, ақиқатты айғақтау бүгінгі күн мен кейінгі буын, өскелең ұрпақтың еншісінде. Ереймен елінде ұйымдастырылған «Шаңды жорық ізімен» атты тарихи-танымдық экспедициясының жұмысын ел тарихының ақтандақ беттерін ашу жолындағы жасалған алғашқы қадам, деп түсінгеніміз дұрыс. Осындай маңызды іске ұйтқы болып, қолдап, оны ұйымдастыра білген аудан басшысы Ермек Бекенұлы Нұғмановқа, оның орынбасары Абай Еламанұлы Әлжановқа көзі ашық, көкірегі ояу ереймендіктердің атынан зор құрмет пен айтар алғысымыз шексіз. Сондай-ақ, Жантай батырдың тікелей ұрпақтары, Мырзакелдіден тарайтын Өмірсерік Ержанов пен Тоқаш ұрпағы, Қарағанды қаласының тұрғыны Бейбіт Сағынбаевқа да демеушілік көмектері үшін ризашылық білдіреміз. Бес облыстың аумағын қамтыған экспедиция сапарында жолай ерлік дәуірінің тарихи тұлғалары Жидебай, Малайсары, Шыңқожа, Ағыбай батырлар, Боранбай би кесенелері мен ескерткіштеріне соғып дұға бағыштадық.

Тынымсыз тірлік көшінде жылдар жылжып, ғасыр ғасырларға ұласып тарих қойнауына сіңіп, жоғалып жатады. Бабаларымыздың ерлігін дәріптеп, есімдерін мәңгілік сақтап, ұрпақтарға аманат ету жолында жасап жатқан игілікті істеріміз де, күндердің күнінде тарихымыздың бір тарауына айналып, келер ұрпақ үшін құнды дүние болып қалатынына сенімдіміз.

**Сайлау ЖЫЛҚЫБАЕВ,
«Шаңды жорық ізімен»
атты тарихи-танымдық
экспедициясының жетекшісі**

ОТ СЕЛА ДО ГОРОДА

В Акмолинской области активно продолжается масштабная программа ремонта автодорог, которая затронула многие участки, не видевшие обновлений на протяжении 15–25 лет. Основное внимание уделяется дорогам, связывающим сельские населённые пункты с районными центрами – именно на их плохое состояние чаще всего жалуются местные жители.

В 2025 году на ремонт и строительство республиканских и местных дорог было выделено более 120 миллиардов тенге. Средства позволили отремонтировать около 900 километров дорожных полотен, включая важные маршруты,

такие как Астана-Коргалжын, Кокшетау-Рузаевка, Макинск-Аксу-Торгай, Жезказган-Петропавловск, а также Кокшетау-Зеренда и Кокшетау-Омск.

Как отметил Владимир Кулаков, руководитель управления пассажирского

транспорта и автодорог, приоритет отдан тем дорогам, которые необходимы для нормального функционирования транспортного сообщения между населёнными пунктами.

– Это не самые загруженные трассы, но они жизненно важны для сельских жителей, – подчеркнул Владимир Кулаков.

Кроме того, в населённых пунктах области активно обновляется дорожная инфраструктура. В городах и сёлах, таких как Щучинск, Коянды, Акмола, Караоткеле, Жибек Жолы, Талапкере и Айдарлы, установлено более 15 километров уличного освещения. В Талапкере и Караоткеле появились новые светофоры.

На местных дорогах в 57 сёлах области отремонтировано более 200 километров подъездных и внутрипоселковых трасс. Некоторые сложные

проекты, такие как участки дорог Кокшетау-Зеренда, Жаксы-Чистополье и Жаксы-Державинск, будут завершены в 2026 году. Власти отмечают, что новые проекты запускаются только после завершения уже начатых работ, если не существует острой социальной необходимости.

Особое внимание уделяется восстановлению дорог, пострадавших от паводков 2025 года. В результате наводнений было зафиксировано 118 переливов и разрушено около 20 километров дорожного полотна. Все поврежденные участки уже восстановлены. В районе села Кийма начато строительство ново-

го моста через реку Ишим. Стоимость проекта составляет 5,8 миллиардов тенге. Старый мост демонтируют, а для обеспечения движения в период посевной будет организована временная переправа.

На данный момент более 80% местных дорог в Акмолинской области находятся в нормативном состоянии. При стабильном финансировании власти планируют довести этот показатель до 95% к 2029 году. Контроль за качеством работ осуществляется как республиканскими, так и местными органами власти, а также Национальным центром качества дорожных активов.

В рамках проекта «Smart военкомат» Министерство обороны реализовало новую функцию, доступную гражданам в их «личном кабинете» на портале «электронного правительства» e-Gov.

БЕЗ ОЧЕРЕДЕЙ И БУМАЖНОЙ ВОЛОКИТЫ

Она позволяет пользователям скачать, переслать через мессенджеры и распечатать сведения об отношении гражданина к воинской службе, состоянии на воинском учете, периодах прохождения воинской службы, в том числе дающих право на получение социальных выплат.

Практика показала, что особенно востребована информация о степени годности к воинской службе. Для получения вышеуказанных сведений достаточно зайти в «Личный кабинет» портала e-Gov и в разделе «Воинская служба» нажать кнопку «Скачать».

Как пояснили в департаменте организационно-мобилизационной работы, ведающем вопросами воинского учета, в перспективе эти сведения можно будет получить также в мобильных приложениях m-Gov и банках второго уровня.

Нововведение значительно ускоряет процесс сбора документов при оформлении на обучение, поступлении на воинскую службу либо службу в правоохранительных и специальных государственных органах.

А ЧТО ВЫ ДУМАЕТЕ?

В связи с запуском новой функции в рамках проекта «Smart военкомат» на портале e-Gov, мы провели небольшой опрос среди жителей Ерейментауского района, чтобы узнать их мнение о нововведении.

Андрей, 34 года: «Для меня эта функция просто находка! Постоянно нужно было получать различные справки для оформления на службу или учебу. Раньше приходилось стоять в очередях, а теперь – все можно сделать онлайн, не выходя из дома. Особенно удобно, что можно сразу скачать и передать информацию через мессенджеры. Это реально экономит время».

Мадина, 29 лет: «Мне нравится, что теперь можно быстро узнать степень годности к воинской службе. У нас в семье есть мужчины, которые проходили военную службу, и я вижу, как важно иметь такую информацию в нужный момент. Могу сказать, что это значительно упрощает жизнь и сокращает бумажную волокиту».

Алмат, 40 лет: «Пока не пользовался функцией, но как только возникнет необходимость, обязательно зайду. Для меня важно, чтобы такие данные были доступны в любой момент. А то всегда приходилось таскать с собой кучу документов, что не всегда удобно».

Зарипа, 52 года: «Я считаю, что это отличное нововведение. Мой сын как раз собирается поступать в военное училище, и все эти справки, конечно, нужно было собирать долго. Если теперь можно будет получить все через интернет, это здорово!».

Дмитрий, 25 лет: «Знаю, что для многих друзей, которые сейчас идут служить, это будет полезная функция. Иногда даже забываешь, какие документы нужно собирать, а теперь все будет под рукой. Для студентов и призывников это точно большой плюс».

Татьяна, 39 лет: «У нас в семье муж недавно прошел службу, и я помню, как сложно было собрать все справки для социальных выплат. Если бы эта функция была тогда, это бы существенно ускорило процесс и сэкономило бы время. Я думаю, что в будущем все больше людей будут пользоваться такой возможностью».

P.S. Жители нашего района положительно оценивают нововведение, считая его полезным и удобным инструментом для ускорения процесса получения важных сведений. Все больше граждан ценят возможность получить нужную информацию быстро, не выходя из дома, и уверены, что такие технологии только упростят взаимодействие с государственными структурами.

СКРЫТАЯ УГРОЗА

ПОЛИЦЕЙСКИЕ РАССКАЗЫВАЮТ ПРАВДУ О НАРКОТИКАХ

Вы когда-нибудь задумывались, как часто в жизни молодого человека появляется соблазн попробовать что-то, что может изменить всю его судьбу? Возможно, кто-то из ваших друзей или знакомых уже сталкивался с таким выбором. А может быть, и вы сами? Трудно представить, но однажды обычная любознательность может привести к зависимости, которая разрушит все: здоровье, карьеру, а порой и саму жизнь. Страшно, не правда ли? И все-таки вопрос остается: как защитить молодежь от наркозависимости и научить делать правильный выбор?

Недавно в селе Тайбай Ерейментауского района прошла встреча, которая стала своеобразной вехой на пути борьбы с наркопреступностью среди подростков. На первый взгляд, мероприятие могло бы показаться обычным школьным событием, но за ним стояла важнейшая цель – донести до молодежи всю серьезность проблемы наркомании, которая уже несколько лет остается одной из самых актуальных и сложных социальных проблем в Казахстане. И вот, в этом контексте возникает главный вопрос: как превратить «хочу попробовать» в «я знаю, что мне это не нужно»?

Мероприятие организовали старший лейтенант полиции Ермурат Темиртасов и младший оперативный сотрудник полиции старший сержант Айдын Алиапаров. Вместо стандартной лекции, они провели откровенный разговор с подростками о реальных рисках, скрытых за соблазнами, о том, что стоит за каждым случаем наркозависимости. Они попытались дать не просто информацию, а помочь ребятам выработать стойкий иммунитет к наркотикам.

Наркомания в мире продолжает набирать обороты. В последние годы наблюдается тревожный рост случаев, связанных с употреблением синтетических наркотиков, которые становятся все более доступными и опасными. Причем это касается не только взрослых, но и молодежи. Преступления, связанные с наркотиками, все чаще совершаются

людьми до 25 лет. Это те самые люди, которые только начинают свою жизнь, но уже сталкиваются с этим разрушительным искушением. Неужели это тот выбор, который мы хотим предложить нашим детям?

Одной из важнейших задач, конечно, является не только профилактика, но и формирование у подростков стойкого иммунитета к наркотикам. А также понимание, что наркотики – не просто «средство бегства» от трудностей, а реальная угроза, способная разрушить не только здоровье, но и жизнь. Важно донести до каждого подростка, что у них есть выбор, и что этот выбор – жить здорово, не поддаваясь внешним давлению и искушениям. А вам бы хотелось, чтобы ваш ребенок стал жертвой таких соблазнов?

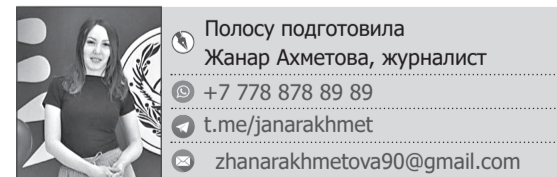
Во время встречи в Тайбай полицейские не ограничились теоретическими рассуждениями. Они открыто рассказали, как наркотики распространяются среди молодежи, как они попадают в руки школьников и, что самое опасное, как часто это происходит через интернет. Важно ли нам объяснять, что не все, что легко доступно, безопасно? И как правильно распознать первые признаки зависимости у себя или у друга? Ведь чем раньше заметишь проблему, тем легче будет справиться.

Кроме того, обсуждали психологические и социальные факторы, которые могут привести подростков к наркотикам. Семей-

ные проблемы, давление сверстников, низкий уровень самооценки – все это создает почву для зависимости. Зачастую подростки, не получив поддержки и понимания со стороны родителей, начинают искать утешение в наркотиках. Здесь важно понимать, что профилактика – это не только предупреждение, но и реальная помощь.

Один из школьников признался, что раньше не осознавал всей серьезности проблемы. Он думал, что наркотики – лишь для взрослых. Теперь же он понял, насколько они могут разрушить жизнь. Другой ученик отметил, что будет говорить с друзьями, объясняя, как наркотики могут испортить будущее, и не хочет, чтобы кто-то из них попал в ловушку зависимости. Такие слова – не просто пустые обещания, а реальные признаки того, что отношение к проблеме меняется.

Сегодня, когда наркопреступность среди молодых людей продолжает расти, такие мероприятия становятся важной частью профилактики. Мы можем только надеяться, что в будущем этот путь для молодежи будет свободен от опасных искушений. И в наших силах сделать так, чтобы они сделали правильный выбор.

Полосу подготовила
Жанар Ахметова, журналист
+7 778 878 89 89
t.me/janarakhmet
zhanarakhmetova90@gmail.com

ИНИЦИАТИВЫ, КОТОРЫЕ ВДОХНОВЛЯЮТ

КАК ПРОЕКТЫ МОЛОДЕЖНОГО РЕСУРСНОГО ЦЕНТРА МЕНЯЮТ ЕРЕЙМЕНТАУ

Фото: пресс-служба МРЦ Ерейментауского района

Численность молодежи в нашем районе на 2025 год составила 6 222 человека. Из них 2 899 проживают в Ерейментау, а 3 323 – в сельской местности. Для региона такая аудитория имеет большое значение, и важно обеспечить возможности для активного вовлечения молодых людей в жизнь местного сообщества и развитие региона. Особенно стоит обратить внимание на молодежь из категории NEET – тех, кто не учится, не работает и не участвует в общественной жизни. В эту группу входит 122 человека. Представителям данной категории необходимы программы, которые помогут найти путь к самореализации и веру в свои силы.

Ключевую роль в этом процессе играет Молодежный ресурсный центр Ерейментауского района. С момента своего создания он стал важным инструментом для поддержки молодежи, помогая не только в поиске работы или учебных программ, но и в интеграции молодых людей в общественные процессы. Центр организует разнообразные проекты и инициативы, которые способствуют развитию лидерских качеств, социальной ответственности и активной гражданской позиции. МРЦ помогает раскрывать свой потенциал, вовлекая в волонтерские проекты, образовательные программы и карьерные возможности, что даёт уверенность в завтрашнем дне.

РЕАЛЬНЫЕ ШАГИ К САМОСОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ

Работа Молодежного ресурсного центра продолжится и в 2026 году с расширением уже действующих программ и внедрением новых инициатив. Главная задача остаётся прежней – поддержка молодежи и помощь в раскрытии её потенциала. Каждый шаг на этом пути приближает нас к более активному и зрелому поколению, которое готово не только следовать за лидерами, но и вести за собой, создавая будущее района.

– К реализации Государственной молодежной политики на районном уровне подключены не только школьники, но и сельская молодежь, участники КВН, а также те, кто находится в категории NEET. Важное внимание уделяется формированию приверженности к здоровому образу жизни. В районе регулярно проводятся спортивные мероприятия, лекции, акции, такие как «В будущее без наркотиков» и «Молодежь против курения», – подчеркнула Зарина Хабибулина, руководитель Молодежного ресурсного центра.

Каждый из таких проектов играет ключевую роль в изменении реальной ситуации среди молодежи. Они не только способствуют формированию здоровых привычек и ценностей, но и дают возможность молодым людям, сталкивающимся с проблемами, как зависимость от наркотиков и курения, найти альтернативу. Как отмечает Зарина Ришатовна, эти шаги не ограничиваются мотивацией, но становятся важными ступенями на пути к самосовершенствованию и отказу от вредных привычек.

Однако изменения в жизни молодежи не ограничиваются только вопросами

здоровья. Патриотизм и гражданственность также становятся важными аспектами воспитания. Торжественные проводы призывников, встречи с ветеранами, участие в патриотических акциях, приуроченных к государственным праздникам – всё это способствует укреплению чувства гордости за родину и формирует единство среди молодых людей. Одним из ярких примеров такого воспитания является дебатный турнир, где школьники могут отстаивать свою позицию и продемонстрировать патриотизм к родному краю.

Не менее важным является работа по профилактике экстремизма и терроризма, которая также тесно связана с воспитанием молодежи. Поддержание гражданской ответственности и духовной устойчивости среди молодых людей невозможно без повышения их религиозной грамотности. В этом контексте

и иметь реальные перспективы для дальнейшего роста и развития – будь то трудоустройство, волонтерская деятельность или участие в социальных проектах. Необходимо создавать условия, в которых молодые люди, особенно те, кто находится в категории NEET, смогут найти свое место в обществе и проявить себя. Это не менее важная задача, поскольку такие инициативы помогают молодежи раскрывать свой потенциал и быть активными участниками процессов, определяющих будущее нашего района.

С учетом этих целей, в прошлом году Молодежный ресурсный центр продолжил свою активную работу, предоставляя молодежи возможности для реализации через различные инициативы. Одним из таких направлений стал «Жасыл Ел», в рамках которого молодые люди занимались благоустройством зеленых зон населенного пункта. Работы включали озеленение, полив клумб и уход за парками и скверами. В этом проекте приняли участие 43 человека, и каждый из них, помимо освоения новых навыков, увидел, как их труд меняет облик территории.

Одним из важнейших направлений работы центра стала волонтерская деятельность. В 2025 году волонтеры совместно с Агротехническим коллед-

А что с теми, кто не учится и не работает? Мы уже говорили о молодежи из категории NEET, для которых важно не только предоставить возможности для трудоустройства, но и развивать их потенциал. Как отметил Президент Казахстана Касым-Жомарт Токаев, «каждому молодому человеку нужно дать шанс проявить себя и найти свое место в обществе». Именно поэтому в рамках программы для молодежи NEET организуются тренинги, консультации и волонтерские инициативы, которые помогают молодежи не только осознать свою ценность, но и приобрести необходимые навыки для полноценной жизни и работы в современном обществе.

Так что, как видите, каждый из этих проектов направлен на то, чтобы дать молодежи реальные возможности для самореализации и развития. Всё, что нужно – это желание действовать и проявлять свою активную позицию. Как вы думаете, сколько еще таких инициатив может изменить жизнь района? Важно, чтобы молодежь не просто училась и развивалась, но и имела возможность активно участвовать в преобразованиях своего окружения. Ведь каждый шаг, каждая акция, каждое движение вперед – вклад в будущее, и это будущее строится именно нами.

Но, возможно, самое интересное

Активное присутствие в интернете стало важным инструментом для молодежного центра, позволяя поддерживать постоянный контакт с молодежной аудиторией, быстро реагировать на её запросы и запускать новые инициативы. Цифровая платформа служит не только для информирования, но и для вовлечения, давая каждому участнику возможность стать частью чего-то важного и значимого.

Мы продолжим делиться историями и успехами Молодежного ресурсного центра, делая акцент на людях, их пути и достижениях. Ждём новые материалы, интервью с активистами и рассказы о том, как наши молодые люди вносят свой вклад в развитие района. Ведь за каждым проектом стоят не просто идеи, а реальные шаги к переменам, и именно они создают будущее, к которому мы все стремимся. А как вы думаете, что еще может сделать молодежь для развития своего района? Поделитесь своим мнением – ведь ваше мнение тоже важно!

2026 – ГОД ВОЛОНТЕРОВ

По инициативе Казахстана Генеральная Ассамблея Организации Объединенных Наций приняла резолюцию о провозглашении 2026 года Международным годом добровольцев в целях устойчивого развития. Инициатива была озвучена Президентом Республики Казахстан Касым-Жомартом Токаевым с трибуны ООН в ходе общеполитических дебатов 75-й сессии Генеральной Ассамблеи в 2020 году. Казахстан выдвинул эту резолюцию совместно с другими странами-единомышленниками – Арменией, Боливией, Германией, Кенией и Кирибати, а соавторами документа стали 54 страны-члены ООН.

Мероприятия в рамках Международного года волонтеров уже придают новый импульс волонтерскому движению на всех уровнях, способствуя укреплению международного сотрудничества и определению ключевых направлений будущего развития добровольчества. Президент Токаев продолжает подчеркивать, что волонтеры – истинные патриоты своей страны, ставящие нравственные ценности выше всего, и играющие важнейшую роль в укреплении партнерства между государством и обществом.

Молодежный ресурсный центр Ерейментау продолжает активно поддерживать волонтерские проекты и приглашает каждого молодого человека района стать частью этого движения. Сегодня как никогда важно проявлять активную гражданскую позицию, участвовать в социальных и волонтерских инициативах, которые меняют наш район к лучшему. Волонтерство – это не только помощь тем, кто в ней нуждается, но и уникальная возможность для каждого раскрыть свой потенциал, развивать лидерские качества и вносить реальный вклад в процветание нашего района. Присоединяйтесь и станьте частью этого важного процесса!

теолог молодежного центра активно работает с молодежью, давая знания, которые помогают предотвратить вовлечение в деструктивные движения и радикализацию.

В 2025 году было проведено более 260 мероприятий, которые привлекли около 4 тысяч человек. Среди них спортивные и культурные акции, экологические проекты, субботники и другие инициативы. События предоставляют молодежи реальные возможности для проявления активной позиции и вклада в развитие района, становясь важной частью воспитания осознанных и активных граждан. Участие в подобных мероприятиях способствует формированию у молодых людей ценностей социальной ответственности и активной гражданской позиции, поддерживая цели, которые ставит перед собой Молодежный ресурсный центр в своей работе.

Но важно помнить, что воспитание молодежи не ограничивается только участием в мероприятиях. Каждый молодой человек должен не только осознавать свою роль в обществе, но

жем организовывали очистку снега на придомовых территориях для одиноких пенсионеров и принимали участие в противопожарных и противопожарных мероприятиях. Участие в таких инициативах не только улучшило состояние района, но и стало значимым шагом в развитии социальной ответственности у молодежи. Согласитесь, для молодых людей такая возможность почувствовать свою важность – не просто участие в акциях, а реальная помощь тем, кто в этом нуждается.

Одним из приоритетных направлений оставалось трудоустройство молодежи. В рамках проекта «Елге қызмет – абыройлы міндет», который направлен на привлечение молодых специалистов, было трудоустроено 5 человек. Центр активно сотрудничает с местными работодателями, организуя ярмарки вакансий и предлагая различные формы занятости. Молодежь, заинтересованная в развитии, всегда ищет возможности, и такие проекты – отличный шанс сделать первый шаг на пути к карьерному успеху.

в этих инициативах – это не только результаты, которые они приносят, но и те изменения, которые происходят в самих участниках. Когда молодые люди вовлечены в такие проекты, они начинают смотреть на мир по-другому, становятся более уверенными и активными. Они учат нас ценить то, что имеем, и стремиться к тому, что можем сделать. Возможно, именно через такие действия мы и сможем сделать наш район ещё более комфортным и красивым для жизни.

Кстати, не меньшую роль в популяризации молодежных проектов сыграли местные СМИ и социальные сети. В течение года было опубликовано 25 материалов в местных газетах и более 600 публикаций в социальных сетях, включая Instagram, Facebook и TikTok. Такой подход позволил не только привлечь внимание к инициативам Молодежного ресурсного центра, но и сделать их доступными для широкой аудитории. Охват составил более 200 тысяч человек, что подтверждает высокий интерес к теме молодежной политики.

ГДЕ МОЛОДЕЖЬ, ТАМ И БУДУЩЕЕ

КАК УЛУЧШИТСЯ УЧЕТ ЖИВОТНЫХ?

Представьте, что учет животных, их регистрация и взаимодействие с ветеринарными службами больше не требуют долгих очередей и бумажной волокиты. Всего несколько кликов на смартфоне – и все вопросы решены! Министерство сельского хозяйства РК и Комитет ветеринарного контроля и надзора совместно с Центром анализа экономической политики агропромышленного комплекса представили мобильное приложение «TortTulik», которое упростит жизнь каждому владельцу сельскохозяйственных животных в нашем районе. Как работает это приложение и какие преимущества оно принесет вам? Читайте дальше, чтобы узнать все подробности.

«TortTulik» предназначено для учета сельскохозяйственных животных и идеально подходит как для частных лиц, крестьянским хозяйствам так и для крупных агропредприятий. С помощью мобильного телефона владельцы скота смогут легко организовать правильный учет и всегда поддерживать актуальную информацию о своих животных.

Зачем нужно такое приложение? Всё просто: с «TortTulik» можно быстро взаимодействовать с ветеринарными службами, своевременно проводить ветеринарные-профилактические мероприятия и контролировать санитарное состояние животных. Основная цель приложения – создание цифровой базы данных, которая упростит регистрацию и контроль за животными. Ранее владельцы тратили время на посещение различных госорганов и ветслужб для регистрации или изменения информации о животном. Теперь для этого достаточно нескольких кликов на смартфоне.

– Приложение предлагает ряд функций, которые будут полезны каждому владельцу сельскохозяйственного

скота. Например, можно легко просматривать список животных и контролировать их численность, что позволяет оперативно получать актуальную информацию о количестве скота в хозяйстве. Регистрация приплода животных, включая приобретенных сельскохозяйственных животных, значительно упрощает процесс и избавляет от необходимости тратить время на бумажную документацию, – поясняет Мерей Жанатов старший ветеринарный врач Ветеринарной станции Ерейментауского района.

Кроме того, «TortTulik» предлагает еще несколько функций, которые значительно упрощают работу владельцам сельскохозяйственного скота. Одна из них – онлайн покупка и продажа животных. Сделки теперь можно заключать прямо через приложение, соблюдая все ветеринарные и карантинные требования. Такой подход избавляет от сложных административных процедур и ускоряет оформление всех необходимых документов. Онлайн купля-продажа через приложение не только делает

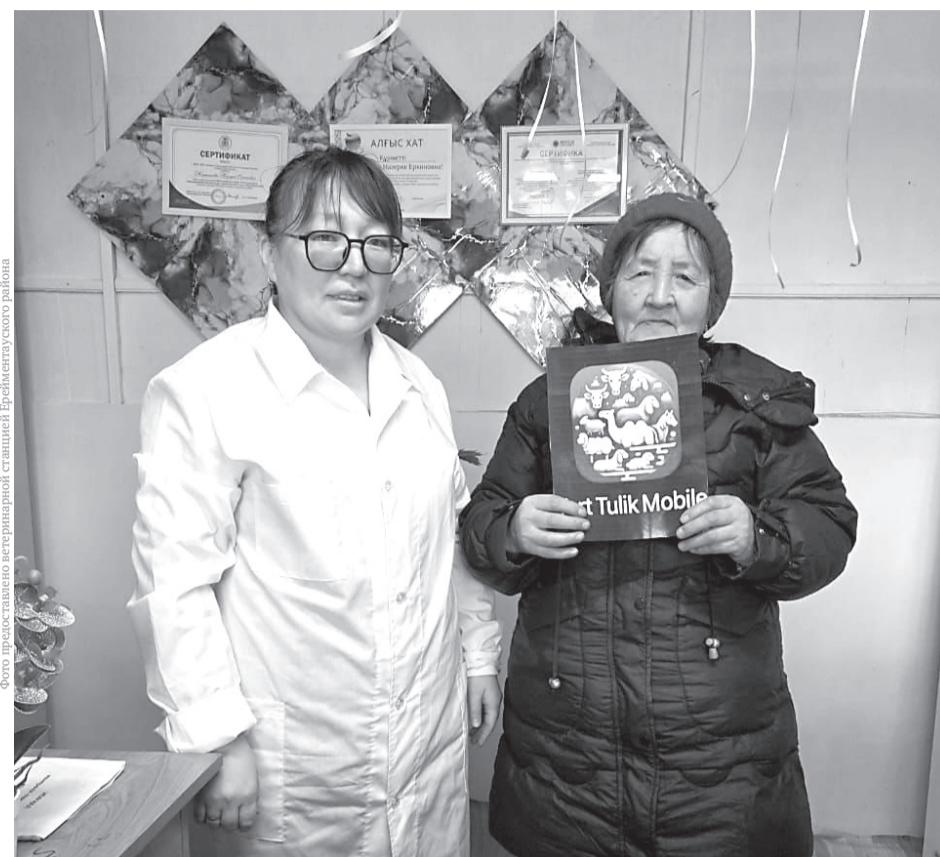
процесс удобным, но и гарантирует соответствие законодательным нормам, что особенно важно даже в другие регионы.

Также «TortTulik» предлагает удобную функцию для владельцев, которым необходимо снять с учета животных, забитых для личного потребления. Ранее для этого приходилось обращаться в ветеринарные службы, что занимало много времени на оформление документов. Теперь все можно сделать в несколько кликов: достаточно внести изменения в приложении, и процесс завершен. Время экономится, а недоразумения с документацией исключаются.

А что если потерялась или повредилась бирка? Не проблема! В приложении предусмотрена возможность оперативно заменить номер бирки. Если бирка становится нечитаемой или теряется, владельцы могут обновить данные прямо через смартфон, не тратя время на визиты в госучреждения. Кто сталкивался с бюрократическими задержками, тот понимает, как это важно. С «TortTulik» все процессы становятся быстрыми и удобными, и владельцы могут продолжать свою работу, не отвлекаясь на лишние визиты в госорганы.

Приложение также значительно упрощает процесс получения ветеринарного паспорта для животных. Ранее владельцы скота часто сталкивались с необходимостью посещать ветеринарные пункты для оформления документов, что занимало много времени. С «TortTulik» весь процесс можно пройти дистанционно, не выходя из дома. По словам владельцев, оценивших этот функционал, теперь достаточно оформить всё через приложение и забыть о долгих очередях и бумажной волоките.

Таким образом, «TortTulik» становится не только удобным инструментом для учета животных, но и незаменимым помощником для владельцев сельскохозяйственного скота. Оно ускоряет процессы регистрации, продажи и перемещения животных, избавляет от

бюрократии и позволяет сосредоточиться на более важных аспектах ведения хозяйства.

ПРЕИМУЩЕСТВА ОЧЕВИДНЫ

Для владельцев сельскохозяйственных животных приложение «TortTulik» – реальная экономия времени и усилий. Зачем тратить целый день на оформление документов в госучреждениях, если всё можно сделать с помощью смартфона? Регистрация и учет станут намного проще и быстрее. Согласитесь, так намного удобнее!

Ветеринарным службам «TortTulik» открывает новые горизонты. Теперь они смогут оперативно реагировать на запросы сельхозпроизводителей, получать актуальную информацию о здоровье и статусе животных. Это позволит проводить более качественные и своевременные ветеринарные-профилактические мероприятия, а значит, повышать уровень безопасности продукции, поступающей на рынок. Таким образом, работа ветеринарных служб станет более эффективной, и контроль за состоянием животных будет на высшем уровне.

Скачать приложение можно с Google Play или App Store. Регистрация займет всего несколько минут, и сразу после

этого можно вносить данные о животных. Всё просто и понятно. На сайте Министерства сельского хозяйства РК есть инструкции по настройке, а если возникнут вопросы – служба поддержки всегда на связи.

Не переживайте, если что-то не получится с первого раза. Платформа интуитивно понятна, а если понадобятся дополнительные разъяснения, всегда можно найти нужную информацию. Всё на месте!

«TortTulik» – важный шаг на пути к цифровизации и модернизации сельского хозяйства в Казахстане. Приложение не только ускоряет взаимодействие с ветеринарными службами, но и улучшает санитарный контроль. Благодаря ему владельцы животных сэкономят время и ресурсы, а ветеринарные службы смогут быстрее и качественнее выполнять свою работу.

Наш район тоже может внести вклад в успешную реализацию этой программы. Будьте активными, используйте новые возможности и давайте развивать цифровое будущее сельского хозяйства вместе! Не упустите шанс сделать работу проще с помощью современных технологий. «TortTulik» уже доступен – подключайтесь, и пусть ваш бизнес станет эффективнее и удобнее!

ПОЖАРНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ – ПРИОРИТЕТ

С 20 января по 20 февраля на территории Ерейментауского района будет проводиться месячник пожарной безопасности, направленный на профилактику и недопущение роста пожаров в жилом секторе.

Основной целью проведения месячника является повышение уровня безопасности населения, предупреждение пожаров в жилых домах, а также разъяснение жителям правил пожарной безопасности в быту и при эксплуатации печного отопления, электрооборудования и газовых приборов.

В рамках месячника сотрудниками службы по чрезвычайным ситуациям совместно с местными исполнительными органами будут проводиться:

- подворовые обходы и профилактические рейды;
- разъяснительные беседы с населением;
- проверки состояния печей, дымоходов и

электропроводки;

- распространение памяток и информационных материалов по пожарной безопасности;
- встречи с жителями и выступления в организациях и учреждениях.

Особое внимание будет уделено домам с печным отоплением, а также семьям из социально уязвимых слоев населения.

Уважаемые жители Ерейментауского района! Напоминаем, что соблюдение простых правил пожарной безопасности может сохранить ваше имущество, здоровье и жизнь. Не оставляйте без присмотра топящиеся печи, не перегружайте электросети, не используйте неисправные электроприборы и следите за состоянием отопительных и газовых устройств.

Помните: пожар легче предупредить, чем потушить!

Отдел по чрезвычайным ситуациям
Ерейментауского района

В рамках реализации Закона «Об аквакультуре» введены новые меры государственной поддержки, направленные на снижение затрат производителей, привлечение инвестиций и повышение устойчивости отрасли. Государственная поддержка включает три направления субсидирования: возмещение части расходов на инвестиции в аквакультуру, субсидирование повышения производительности и качества продукции, а также стоимости услуг по подаче воды.

НОВЫЕ МЕРЫ ПОДДЕРЖКИ

Ключевым нововведением стало обновление Правил субсидирования инвестиционных вложений. Введено обязательство продолжать деятельность в аквакультуре не менее пяти лет после получения субсидий. Возмещение затрат составляет 25% для приоритетных направлений: создание заводов по производству кормов, развитие прудовых хозяйств, индустриальных хозяйств, садовой аквакультуры, рыбоперерабатывающих объектов и воспроизводственных хозяйств.

Отдельно поддерживается обеспечение водными ресурсами: возмещение затрат на водоснабжение увеличено до 50%. Также пере-

смотрены размеры субсидий на приобретение кормов, рыбопосадочного материала и ремонтно-маточного стада. Усилены требования по контролю за использованием бюджетных средств, введены выездные осмотры хозяйств, фото- и видеификация.

Субсидирование услуг по подаче воды варьируется от 60 до 85% от тарифа, что важно для хозяйств в регионах с ограниченными водными ресурсами. Эти меры способствуют снижению себестоимости продукции, повышению инвестиционной привлекательности и укреплению позиций Казахстана на рынках рыбной продукции.

ПОГАСИ И ЗАБУДЬ!

АО «КазАгроФинанс», входящее в группу компаний Национального инвестиционного Холдинга «Байтерек», запускает акцию по списанию начисленной пени и штрафов для клиентов компании. Акция распространяется на всех заемщиков без исключения.

Акция действует с 15 января по 1 марта 2026 года включительно. В рамках акции «КазАгроФинанс» спишет 100% начисленных неустоек за несвоевременное исполнение денежных обязательств по договорам финансового лизинга. Условием участия в акции является полное погашение основного долга и вознаграждения по договору финанси-

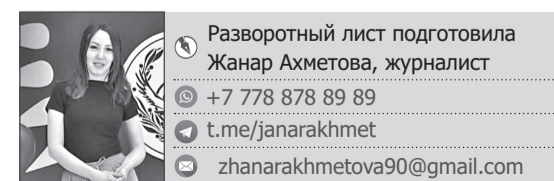
рования до окончания срока действия акции. При этом допускается погашение задолженности частичными платежами в течение всего периода проведения акции.

Акция также распространяется на клиентов, по обязательствам которых ранее были вынесены судебные решения, при условии полного погашения суммы задолженности по реше-

нию суда (за исключением пени, подлежащей списанию в рамках акции). Решение о запуске акции направлено на поддержку сельхозтоваропроизводителей, снижение долговой нагрузки на аграрный бизнес и создание дополнительных возможностей для восстановления платежной дисциплины без штрафных санкций.

Для участия в акции заемщи-

кам необходимо обратиться с заявлением в филиал АО «КазАгроФинанс» по месту обслуживания. Контакты и адреса филиалов указаны на сайте www.kaf.kz.

Разворотный лист подготовила
Жанар Ахметова, журналист
+7 778 878 89 89
t.me/janarakhmet
zhanarakhmetova90@gmail.com

ГДЕ ЗАБОТА, ТАМ БУДЕТ И РЕЗУЛЬТАТ

БӨГЕНБАЙ БАТЫР КЕШЕНІ

Ежелгі Ерейменнің аруақ қонып, нар шөккен киелі жерлері көп. Соның бірегейі – Бөгенбай батыр сәресі Ақсу кентінің шығыс жақ бетінде шамамен жиырма шақырымдай жердегі Бөгенбай елді мекенінен төрт шақырым қашықтықтағы қыраттың үстінде.

Бізге жеткен аңыз айтады, сонау 1775 жылы Ереймендегі Қоржынкөл басындағы қанжығалы Бөгенбай батырдың ауылы Сілеті өзенінің бойындағы жайлауына көшеді. Киікбай өзекшесін қиып өткен соң батырдың дәм-тұзы таусылып, 98 жасында дүниеден озса керек. Бұл кезде Абылай хан Омбы жағында сапарда болыпты. Хан жеткенше жуан қарағай бөренелерден биік сөре жасап, мәйітті былғарыға орап сақтаған деседі. Бөгенбай сәресі аталуы содан. Ел қорғаған ерен еңбегін ескерген көдедей қалың ел Абылай ханнан Бөгенбайдың денесін Түркістанға апарып жерлеу туралы жарлық айтуын өтінеді. Батырдың ажалын Абылай ханға естірткен Үмбетей жырау:

О, жамағат, жамағат,
Қаз дауысты Қазыбек,
Шақшақ ұлы Жәнібек,
Қаракерей Қабанбай,
Қанжығалы Бөгенбай,
Үшеуі батыр, бірі би,
Тәңірім берген сондай сый
Сол төртеудің біреуі –
Батырың өлді Бөгенбай! – деп өзегі өргене жырлапты.
Хан халықтың тілегін екі етпеген. Батырдың немере інісі

Адай бас болып, балалары Тұранәлі, Тұрымбет, Арғынбай, Жылқыбай бастаған қырық кісі жерлеп қайтады.

1991 жылы мамыр айында батырдың туғанына 300 жыл толуына орай Бөгенбай сәресі деп аталатын жерге ескерткіш белгі қойылады. Ескерткіш орнатқанда, «Бұл жерде 1775 жылы қазақтың қамал қорғаны болған батыр Бөгенбай қайтыс болған» деген жазуы бар тақтайша орнатылған. Кейін 2009 жылы Түркістандағы Қожа Ахмет Ясауи мавзолейінің ауласындағы бейіттен топырақ алдырып, ескерткіш табанына көмілген.

Батыр стелласы 1991 жылдың маусым айында Ерейментау қаласының кіреберісіндегі жолбарыс жонды төбеге орналас-тырылған. Мырышпен қапталған металл құрылғыдан тұрады. Жоғарыға қарай өрлеген найзалары, жалпақ қалқандары бар үш бөлімді композиция үш жүздің бір шаңырақ астында жиналғанын бейнелейді. Белгінің жалпы биіктігі – 3,6 метр. Етегі ерлік туралы аңызға толы Ерейменнің биігінде Бөгенбай батырдың стелласы зауіктен кейінгі ұрпаққа ел мен жерді қорғау парыз екендігін меңзеп тұрғандай.

Байқал БАЙӘДІЛ,
Ерейментау ауданы

ЕРЕЙМЕН ЖЕРІНДЕГІ ЕЖЕЛГІ НЫСАНДАР

2022 жылы Мәдениет және спорт министрлігі Геральдикалық зерттеулер орталығының қолдауымен Ақмола облысының Ерейментау ауданы аумағына «Бабадан қалған белгі» атты танымдық экскурсия ұйымдастырды. Ұйымдастырушы тараптың айтуына қарағанда, мұндағы мақсат – өңірлік өлкетану ісін жандандару және байырғы ғұрыптық мұралар негізінде бүгінге жеткен ежелгі геральдикалық белгі-таңба-мүсіндерді барынша насихаттау.

Ерейментау – тарихи өлке. Қазақтың дарынды дала жыршысы Иманжүсіп Құтпанұлы:

«Бүркіт ұстап басыңа шығар ма едім,
Көзіме бір көрінші, Ерейментау!» – деп күңіренсе,
терең ойлы қаламгер Жүмекен Нәжімеденов:
«Жатыр дала аяқталмай басталмай,
Ұлылығы – Данте жазған дастандай», – деп жыр-лаған жер бұл.

Басқасын айтпағанда, аудан аумағында жалпыұлт-тық дәрежелі республикалық қасиетті нысандар тізіміне енген қос нысан: Сілеті бойындағы Олжабай Толыбайұлы (1709-1783) кесенесі мен Қосбатыр – Құмай мемориалды кешені осы аудан жерінде болса, сонымен қатар жергілікті маңызға ие қасиетті ны-сандар – Мыңшұңқыр жайлауындағы Үмбетей жырау зираты мен Қоржынкөлдегі Саққұлақ би кесенесі өлке тарихынан сыр шертеді.

Осы орайда экскурсияға қатысушылар ең әуелі Торғай ауылдық округіне қарасты «Бүйратау» мем-лекеттік ұлттық табиғи парк аумағында орналасқан Қосбатыр – Құмай түркі археологиялық-этнография-лық ескерткіш кешеніне ат басын бұрды.

Журналистерді кешен басында қарсы алған өл-кетанушы Манап Әдірешевтің айтуына қарағанда, аталмыш нысанға зерттеу жүргізген тарих ғылымда-рының докторы, түркітанушы Айман Досымбаева ханым бұл тас мүсіндер көне түркі дәуірінен қалған өңірдегі бірден-бір мұра деген пайым жасапты.

Өйткені кешеннің негізгі атрибуты – сол қолына шағын қанжар, оң қолына ыдыс ұстаған қос балбал. Бұл мүсіндер ежелгі түркілерге тән белгі – бейне екені анық. Кешеннің «Қосбатыр» аталуына да қос балбалдың қатар орналасуы себеп болған сияқты. Өйткені кезінде бұл нысандарды көріп, белгілеу жазба қалдырған атақты археолог Әлкей Марғұлан бұл жәдігерлер ерлік жасап, аты аңызға айналған қос батырдың құрметіне қойылуы мүмкін деген ұстаным айтқан көрінеді.

Жергілікті әкімшілік болашақта осындағы тарихи кешенге ашық аспан астындағы мұражай жасап, отандық туризм орталығына айналдыру керек де-генді алға тартады. Өйткені соңғы жылдары тұрақты жүргізілген қазба жұмыстарының нәтижесінде аудан аумағынан жаңадан табылған балбал тастар саны 15-ке жетіпті. Сонымен қатар кешеннің екінші бір ерекшелігі – шығыс қабырғасына орнатылған мүсін-дер мен оның ғұрыптық қоршауы.

– Ескерткіш кешен – аудан аумағындағы ежелгі түркі дәуіріне тән көп компонентті жалғыз жәді-

гер. Мұндағы мұралардың тарихи маңыздылығы ескерткіштердің типтері мен түрлерінің әлеуетті ақпараттылығында жатыр. Әсіресе, тас мүсіндерде бедерленген атрибуттар, ыдыс, әшекей заттар мен қару жиынтықтары үлкен ғылыми қызығушылықты тудыруда, – деді өлкетанушы Манап Бектасұлы.

Экскурсия тобы келесі кезекте өлке тарихының тағы бір маңызды ескерткіші – қола дәуірге тән түркі-кілік ғұрыпты сақтаған мұртты қорғандар: Қарағайлы-1, Қарағайлы-2, Қарағайлы-3 тас қоршаулары мен Қарағайлы-4 қорымына ат басын бұрды. Бұл нысандар Қарағайлы ауылының маңында орна-ласқандықтан, ескерткіштерге ауыл атауы беріліпті.

Осылардың ішінде ерекшесі – Қарағайлы-1 мұртты қорғаны. Нысанның диаметрі – 10, биіктігі – 0,7 метр. Қорған ауылдың солтүстік-батысында, 1,5 шақырым қашықта орналасқан. Жалпы аумағы – 0,7 x 0,3 шақырым. Үлкенді-кішілі 61 нысанды қамтитын тас плиталар мен мүсіндер менмұндалайды. Бұл жердегі жалғыз балбал сыртқы көрінісі жағынан алдыңғы Қос батырға қатты ұқсайды. Балбал тастың оң қолында – ыдыс, сол қолында – қанжар. Биіктігі – 1,80 метр.

Ал Қарағайлы-2 кешені Құмай өзінің сол жаға-лауында, Қарағайлы ауылынан 2 шақырым жерде

екен. Қорғаннан шығысқа қарай ұзындығы 70 метр жарты доға тәрізді екі қатар тас тізбегі орналасқан.

– 2009 жылы бұл нысанға жүргізілген қазба жұ-мыстары кезінде диаметрі 1,3 см моншақтар және ұзындығы 19 см болатын шығыршықты ауыздық табылған. Мұндағы ескерткіштерді өткен ғасырдың 60-жылдары үлкен ғалымдар Әлкей Марғұлан мен Қаныш Сәтбаев дәлелдеп, атап көрсеткен, – деді өлкетанушы М.Әбішев.

Ал үшінші нысан Қарағайлы-3 ескерткіш кешені Құмай өзенінің жағалау террасасында ауылдың оңтүстік-батысында, 3 шақырым қашықтағы Ақшоқы және Жыланды тауларының етегінде орналасқан екен.

– Осындағы қорымдарды топырақтан аршып, ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүргізген жағдайда бізге арғы бабаларымыздың өмір сүру салты мен өркениетінен мағлұмат беретін құнды дәйектерді және ұлттық геральдикамыздың түркілік дәуіріне тән символдық элементтерді ұшырастыру мүмкіндігі зор. Сол себепті, бұл іс алдағы күндері жалғасын табатын болады, – деді Геральдикалық зерттеулер орталығының директоры Асылбек Байжұма мырза.

Бекен ҚАЙРАТҰЛЫ,
журналист

Қарлығаш апам арнаймын

Суретің жансыз алдымда,
Отырмын карап тағы да.
Толғаныс көрем жүзіңнен,
Есіңе мені алдын ба?

Жалғасып жалған ғұмырым,
Қапада ерке құлының.
«Апалап» ерген соңыңнан,
Әкеңің мен бір ұлымын.

Есімде көрген-білгенім,
Қонақ боп келген күндерің.
Құлақтан кетпес жаңғырып,
Сабырлы ақыл үндерің.

Серуен құрған өзіңмен,
Күндерім бітпес көрінген.
Сағыныш сәттер сыр бөлген,
Бұлбұлдай ұшты көзіңнен.

Жанашыр апа, мұңдасым,
Ақылға шебер сырласым.
Мен үшін қалған өзіңнен
Елімде тұрған зиратың.

Кетсе де бейнең көзімнен,
Дидарың өшпес көңілден.
Есімде болар мәңгілік,
Табысқан күндер өзіңмен.

Жануаң – еккен гүл бағың,
Ұстаздық жолың – бұл дарын!
Ардақты Ана, хош дейміз,
Азалы сенің ұрпағың.

Серікбай ҚАЛИЕВ